المادة الثالثة عشرة:

للوزير اصدار التعليمات اللازمة لتسهيل تنفيذ هذا القانون.

المادة الرابعة عشرة:

يطبق هذا القانون خلال ستة اشهر من تاريخ نشره في الجريدة الرسمية (وقائع كوردستان).

الاسباب الموجبة

تماشياً مع المادة (30 و 31) من الدستور العراقي وبغية تمتع كل مواطن في اقليم كوردستان من الحصول على افضل الخدمات الصحية وضمان تأمينه الصحي او عند تعرضه لازمة صحية او يتلقى العلاج اللازم من دون تعرضه لازمة مالية والرفع من المستوى الاقتصادي والعلمي للكوادر الصحية والاطباء كافة وبغية تطوير البنية التحتية للمستشفيات والمراكز الصحية في اقليم كوردستان.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

زۆر سوپاس، تکایە ئەو پرۆژەیە رووبەڕووی لیژنە تایبەتمەندەکان و ئەندامە بەڕێزەکان بکرێتەوە.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

پرۆژە یاسای بیمەی تەندروستی لە هەرێمی کوردستان ئاراستەی لیژنەی یاسایی و لیژنەی تەندروستی و لیژنەی دارایی و لیژنەی کۆمەڵایەتی و سەرجەم ئەندامە بەڕێزەکان دەکەین، وێنەیەکیش بۆ حکومەت دەنێرین، فەرموون بۆ خاڵێکی تر.

بەڕێز عونی کمال سعید بەزاز:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

برگەی چوارەم لە بەرنامەی کار/ خستنەڕوو و گفتوگۆ کردنی پرۆژە یاسای هەموار کردنی یاسای بەکرێدانی خانووبەرە ژمارە (9)ی ساڵی 2008 یاسای هەموار کردنی جێ بەجێ کردنی یاسای بەکرێدانی خانووبەرە ژمارە (87)ی ساڵی 1979.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی دارایی بفەرموون بۆ ئێرە، فەرموون بۆ خوێندنەوەی پرۆژەکە.

بەڕێز عونی کمال سعید بەزاز:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەم پرۆژەیە لەلایەن حکومەتەوە پێشکەش کراوە، ئێمە لەگەڵ لیژنەی دارایی و ئابووری راپۆرتێکی هاوبەشمان ئامادە کردووە، پشتگیری لە پرۆژەکە دەکەین، بەڵام تێبینی ئەوەمان هەیە لە پرۆژەکە حکومەت داوای ساڵێکی کردووە بۆ جێ بەجێ کردنی یاساکە، بەڵام لەکاتی گفتوگۆ کردنی هەردوو لیژنە، زۆرینەی ئەندامانی هەردوو لیژنە کۆك بوون لەسەر ئەوەی کەوا پرۆژەکە بۆ ماوەی دوو ساڵ بێت بۆ

دواخستنی جێ بەجێ کردنی یاساکە، ئێستا راپۆرتەکە لەلایەن لیژنەی دارایی و ئابووری بە زمانی عەرەبی دەخوێندرێتەوە.

بەڕێز د.ئاراس حسین محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

الى/ رئاسة برلمان كوردستان_العراق

م/ تقرير مشترك

اجتمعت لجنتنا الشؤون القانونية ولجنة المالية والاقتصاد وبصورة مشتركة بتأريخ 12/ گەلاڕێزان/2710 كوردي المصادف ليوم 2010/11/3 ميلادي لدراسة مشروع قانون التعديل الاول لقانون إيجار العقار المرقم (9) لسنة 2008 المقدم من قبل مجلس وزراء اقليم كوردستان، والمحال الى لجنتنا بعد القراءة الاولى له في البرلمان بجلسته الاعتيادية المرقمة (9) في 2010/11/1، وبعد المناقشة والمداولة توصلت اللجنتان الى مايلي:-

1- **تأييد المشروع.**

2- **اعادة صياغة المشروع بالشكل الآتي:-**

مشروع قانون رقم ( ) لسنة 2010

قانون التعديل الاول لقانون إيجار العقار رقم (9) لسنة 2008

المادة (1):

تعدل الفقرة (ثانياً) من المادة (الثالثة) من القانون رقم (9) لسنة 2008 وتقرأ كالآتي:-

(تمتد عقود ايجار العقار المؤجر لغير اغراض السكن المبرمة قبل نفاذ هذا القانون لغاية 2012/7/15 اعتباراً من تأريخ نفاذ القانون رقم (9) لسنة 2008 وتخضع بعد مضي المدة المذكورة لأحكام القانون المدني رقم (40) لسنة 1951 المعدل النافذ في الاقليم).

المادة (2):

تسري احكام هذا القانون على الدعاوى المنظورة امام المحاكم المختصة وفقاً للقانون اعلاه والتي لم يصدر فيها قرار مكتسب الدرجة القطعية.

المادة (3): على مجلس الوزراء والجهات ذات العلاقة تنفيذ احكام هذا القانون.

المادة (4): ينفذ هذا القانون اعتباراً من تاريخ نشره في الجريدة الرسمية (وقائع كوردستان).

الاسباب الموجبة

بغية منح المستأجر فترة اخرى ليكون على دراية بالاوضاع القانونية الجديدة للمأجور لتدبير اموره وإعطاء المهلة الكافية لوسائل الاعلام لنشر الوعي القانوني في هذا المجال، شرع هذا القانون.
راجين التفضل بالاطلاع وعرض أصل المشروع ورأي اللجنتين بشأنه على البرلمان للمناقشة وابداء الرأى المناسب والتصويت.

بەڕێز عمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئەندامە بەڕێزەكان.

ڕاپۆرتی لیژنەی هاوبەش بە زمانی كوردی پێشكەش دەكەین:

بۆ/ سەرۆكایەتی پەرلەمانی كوردستان _ عێراق

بابەت/ ڕاپۆرتی هاوبەش

لیژنەی كاروباری یاسایی و لیژنەی دارایی وئابووری بەشێوەیەكی هاوبەش لە رۆژی 12/گەلاڕێزان/2710ی كوردی بەرامبەر بە رۆژی 2010/11/3ی زاینی كۆبوونەوە، بۆ لێكۆڵینەوە لە پرۆژەی یاسای هەموار كردنی یەكەمی یاسایی بەكرێدانی خانووبەرەی ژمارە (9)ی ساڵی 2008، كە لەلایەن ئەنجومەنی وەزیرانی هەرێمی كوردستانەوە پێشكەش كراوە، دوای خوێندنەوەی یەكەمی لە پەرلەمان لە دانیشتنی ژمارە (9)ی رۆژی 2010/11/1دا بۆ لیژنەكەمان هاتووەو، دوای وتووێژ كردنی ،هەردوو لیژنەكە گەیشتنە ئامانەی خوارەوە:

1- پشتگیریی پرۆژەكە دەكرێ.

2- داڕشتنەوەی پرۆژەكە بەم شێوەیەی خوارەوە بێت.

یاسایی ژمارە ( )ی ساڵی 2010

یاسایی هەمواركردنی یەكەمی یاسایی بەكرێدانی خانووبەرە لە هەرێمی كوردستان - عێراق

ژمارە (9)ی ساڵی 2008

ماددەی یەكەم:

بڕگەی (دووەم) لە ماددەی (سێیەم) لە یاسای ژمارە (9)ی ساڵێ 2008دا هەموار دەكرێ و بەم شێوەیەی خوارەوە دەخوێندرێتەوە:

(گرێبەستی بەكرێدانی خانووبەرەی بەكرێدراو جگە لە مەبەستی نیشتەجێ بوون، كە پێش جێ بەجێ كردنی ئەم یاسایە تاكو 2012/7/15 بەستراوە درێژ دەبێتەوە لە رۆژی جێبەجێ كردنی یاسای ژمارە (9)ی ساڵی (2008)ەوەو، دوای تێپەر بوونی ماوەی ناوبراو دەكەوێتە ژێر حوكمە كانی یاسای مەدەنی ژمارە (40)ی ساڵێ 1951ی هەموار كراو لە هەرێمدا).

ماددەی دووەم:

حوكمە كانی ئەم یاسایە ئەو داوایانە دەگرنەوە، كە لەبەردەم دادگا تایبەتیەكان بەپێی یاسای سەرەوە بینراون و بڕیاری یەكلاكەرەوەیان لەبارەوە دەرنەچووە.

ماددەی سێیەم:

پێویستە ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پەیوەندیدارەكان حوكمە كانی ئەم یاسایە جێ بەجێ بكەن.

ماددەی چوارەم:

ئەم یاسایە لەرۆژی بلاّوكردنەوەی لە رۆژنامەی فەرمی (وەقائعی كوردستان)دا جێ بەجێ دەكرێت.

(هۆیە پێویستیەكانی دەرچوواندنی)

لەپێناوی پێدانی ماوەیەكی تر بە كرێچی تاكو لەبارە یاساییە نوێكانی بەكرێدراو ئاگاداربن تا كاروباری خۆیان رێك دەخات و ماوەیەكی تەواو بەهۆیەكانی راگەیاندن دەدات بۆ بلاّوكردنەوەی هۆشیاریی یاسایی لەم بوارەدا، بۆیە ئەم یاسایە دەرچووێندرا.

تكایە ئەسڵی پرۆژەكەو ڕای هەردوو لیژنەی كاروباری یاسایی ودارایی و كاروباری ئابووری لەبارەیەوە بخرێتە بەردەم پەرلەمان، بۆ گفتوگۆ لەسەركردنی و دەربڕینی ڕای گونجاو، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ جێگری سەرۆكی پەرلەمان:

بەخێرهاتنی میوانەكان و وەزیری دارایی و جێگری وەزیری دارایی و مونەسیقی نێوان حكومەت و پەرلەمان دەكەین، بەخێر بێن، ئێستا ئەو پرۆژەیە خوێندرایەوە، راپۆرتەكانیش خوێندرانەوە، ئێستا بەپێی ئەو پرۆژە داوا كراوە ساڵێك دوا بخرێت جێ بەجێ كردنی، یان تەمدید بكرێت بەپێی ئەو قەرارەی تەمدید بكرێتەوە بۆ ساڵێكی تر، چ پەرلەمانتارێكی بەڕێز دەیەوێت قسە بكات لەو بارەیەوە با بفەرمووێت ناوی خۆی بنووسێت؟ ئەو پەرلەمانتارە بەڕێزانەی ناوەكانیان نووسراوە، ڕێزداران (عبدالرحمن حسین، كاردۆ محمد، كاروان صالح، نەسرین جمال، محمد دلێر محمود، ژیان عمر شریف، زكیە سید صالح، حمە سعید حمە علی، شلێر محمد نجیب، شێردڵ تحسین، شوان كابان، تارا ئەسعەدی، پەروین عبدالرحمن، سۆزان شهاب، د.زانا رؤوف، برهان رشید، اسماعیل سعید، كوێستان محمد، اسماعیل محمود، د.صباح محمد نجیب، د.احمد وەرتێ)، كەسی تر هەیە ناوی نەنووسرا بێت؟ فەرموو كاك عبدالرحمن قسە بكە.

بەڕێز عبدالرحمن حسین ابابكر:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بەڕاستی وەكو ئێمە هەموو ئەزانین لەوەی ئەو پرۆژەیە دەرچووە، كێشەو مەشاكیلی زۆر دروست بووە لەناو هەرێمی كوردستاندا، لەم دواییدا لەوانەیە خەڵكەكە بەگژی یەكتر بچنەوە، كە كوشتنی تێ بكەوێتەوە، یان شتی خراپتری لێ دەربچێت، لەبەر ئەوە ئەم پرۆژەیە كە هاتۆتە ناو پەرلەمان.

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان:

بەڵێ، یەك دەقە كاك عەونی فەرموو.

بەڕێز عونی كمال سعید بەزاز:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

نوقتەی نیزامیە، ئەوە دەرچوونە لە بابەتەكە، بابەتەكە تەنها حكومەت پڕۆژەیەكی تەقدیم كردووە، دەیەوێت ئەو قانونە بۆ ماوەیەكی دیاری كراو دوابخات، ئایا لەگەڵێتی یان نا؟، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان:

ئێوە پڕۆژەكە ئامادەیە لەبەردەستان، بزانین ئەو پڕۆژەیە باشە یان باش نیە؟، موناقەشەی ئەوە بكەن، كێ تەئید دەكات، كێ تەئید ناكات؟، دەیەوێت ساڵێك تەئجیل بێت، فەرموو قسەكانت بكە.

بەڕێز عبدالرحمن حسین ابابكر:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان:

ئاخر ئەو پڕۆژەیە لەبەر چی پێكهاتووە، حەدەسێك بووە، شتێك ڕوویداوە لەناو هەرێمی كوردستان دەبێت ئێمە بیینەوە، قسە لەسەری بكەین.

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان:

ئاخر لەسەر ئەوە هاتووە، دیارە مەشاكلەكە بە سەبەبێكە، بۆیە ئەو پڕۆژەیە هاتووە بۆتەئجیل كردنی.

بەڕێز عبدالرحمن حسین ابابكر:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان:

منیش هەروا پشتگیری پڕۆژەكە دەكەم كە دوا بخرێت، بۆماوەی دوو ساڵ، نەك ساڵێك بێت، بەڵام لەم ماوە دوو ساڵەیە دەبێت هەموار بكرێت، یەعنی تەعدیل بكرێت، بچێتە جێبەجێ كردن، تاوەكو ئەو مەشاكیلانەو، ئەو كێشانەی لە ناوەوەی هەرێم هەیە، چارەسەر بكرێت، گەورەتر نەبێت و زیاتر نەبێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان:

بەڕێز كاردۆ فەرموو.

بەڕێز كاردۆ محمد پیرداود:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

من پشتیوانی پڕۆژەكە دەكەم بۆ دواخستنی، بەڵام دەمەوێ ئەو پاساوە بێنمەوە كە بۆ پشتیوانی دەكەین، وە بە چ شێوەیەك، خۆی ئەم یاسایەی بەكرێدانی خانوو بەرە، هەموار كراوە، بەڵام لە جێبەجێ كردنی لە 7/15، دەتوانم بڵێم جێبەجێ كردنەكە لە خێراییەكی زۆر دیارە، كێشەو گرفتەكی زۆری دروست كرد، لەبەر ئەوە، ئەوە دەڵێم چونكە ئەم تاخیر كردنانەیان، ئەم دوا خستنەیان، دەبێتە مایەی نیگەرانی دروست

کردن، بۆ جێگیر کردنی ئابووری و بازاڕو، هەتا ئارامی کۆمەڵایەتی، بۆیە ئەم دواخستنە، دواخستنێکە کە دەبێتە مایەی، یەعنی دەتوانم بڵێم موسەکینێکی کاتیە، ئەم نیگەرانیە بۆ بازاڕ هەر بەردەوام دەبێت، لەکاتێکدا پرۆژەیەکی تر هەیە، بۆ هەموار کردنی، وە پاساوەکەش ئەوەبوو، ئەگەر یاسایەك جێبەجێ نەکرێت، تۆ چۆن هەمواری دەکەی؟، بەڵام ئەمە پێش جێبەجێ کردنی نیگەرانیەکەی زۆر کردووە و کاریگەری لەسەر بازاڕ و باری کۆمەڵایەتی کرد، لەبەر ئەوە پشتیوانی دەکەم، بەڵام بەو مەرجەی کە پێویستە هەموار کردنەکە بکرێت لە ماوەیەکی دیاریکراو، ئەمە یەکیان، خاڵێکی تر، لە ماوەی 7/15 بۆ ئێستا، زۆر داوا چۆتە دادگا و کێشەی دروست کردووە، هەندێك داواش دەرەجەی یەکلا کەرەوەی بینیوە، هەقە موناقەشەیەك لەسەر ئەوە بکەین، ناکرێت ئەوانە ببنە قوربانی عەدالەت کە یاسایان جێبەجێ کردووە، وە بۆ ئەوانی تریش ئاسایی بێت، بۆیە لەبەر ئەم مەسەلەیە، من پێموایە دەبێت تەرکیز بکەینە سەر ئەوە، ئایا ئەم یاسایە تەئجیلەکەی، شوێنەوارەکەی نەگەڕێتەوە ئەسەرە رەجعیەکەی بۆ 7/15 لەوێوە تەئجیل بکرێت، چونکە ئەوانەی یاسایان جێبەجێ کردووە، زەرەرمەند بوون، ناکرێت بڵێین ئاساییە، لەبەر ئەوەی ئێمە بەرپرسیارین لە دەرکردنی ئەم یاسایە و جێبەجێ کردنی و بەم شێوازە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

کوێستان خان نوقتەی نیزامی، فەرموو.

بەڕێز کوێستان محمد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من ڕوون کردنەوەیەکم دەوێت، ئایا کە ئێمە قسە دەکەین، هەریەکسەر لەسەر مەشروعەکە هەمووی؟، یان مادده مادده قسە دەکەین، چونکە ئەو ڕاپۆرتە موشتەرەکەکە، سیاغەی بڕیاری حکومەتی کردۆتەوە، کردوویەتی بە چوار ماددەو هۆو پێداویستیەکانی، ئایا ئێستا چۆن قسە دەکەین؟، مادده مادده قسە بکەین، یان لەسەر هەرچوار ماددەکەو هۆیەکانی قسە بکەین بەیەکجار؟، ئەوەمان بۆ ڕوون بکەنەوە، چونکە مولاحەزە هەیە لەسەر یەك دوو ماددەو، لەسەر هۆیەکانی دەرچوونیشی، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی فەرموو.

بەڕێز عونی کمال سعید بەزاز:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

تەبیعی پرۆژەکە بە کەم و کورتی لە لایەن حکومەتەوە پێشکەش کرابوو، ئێمە وەکو لیژنەی یاسایی لەگەڵ لیژنەی دارایی، ئەو کەم و کورتیانەی کەلە پرۆژەکەدا هەبوو چاکمان کردەوە، ماددەیەکمان زیاد کرد، بابەتەکە هیچ جیاوازی نیە، واتە ئێستا ئیمکانە کۆی ئەو ماددانە بە جارەکی موناقەشەی لەسەر بکات، چونکە بابەتی ئەساس ئەوەیە، ئایا ئەو قانونە جێبەجێ کرێت یان دوا بخرێت، یەعنی هەدەفی موشەریع

لەو نوقتەیەی ڕادەوەستێت، ئەگەر ئەوە یەکلا کراوەتەوە ئیعتیادیە، وەجائزیشە مادده مادده موناقەشە بکەین، هیچ جیاوازی نیەو زۆر تەبیعیشە.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

خۆی ڕاستە هەندێك ماددەی زیاد کراوە لەلایەن لیژنەی قانونیەوە، بەلاّم مەقسەدی ئەساسی، ئەم تەئجیل بکرێت بۆ ماوەی سالێك، مەقسەدە ئەساسیەکەی، بەلاّم بۆ هەموار کردنی ئەو ماددیەو، ئەو پڕۆژە یاساییە، لەو کاتەی کە ئێمە پڕۆژە یاسامان خستە بەرنامەی کارو مناقەشەمان کرد، دەکرێ لەوەی موناقەشەی چۆنیەتی هەموار کردنەکەی بەسەر دابێت، کاروان صالح، فەرموو.

بەڕێز کاروان صالح احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پێموایە پڕۆژە یاسای ژمارە 9، کە بواری جێبەجێ کردنی لەو هەرێمەدا ئاستەنگە، بۆیە حکومەت داوای ئەوە دەکات کە دوا بخرێت، پێموابێت دوا خستنەکەشی چارەسەرێکی یەکجارەکی بنەڕەتی بۆ ئەو کێشەیە ناکات، بۆیە بۆ ئەوەی بتوانین لەو ماوەیەی کە ئەو تەئجیلە دەکرێت یان ئەو دواخستنەیە دەکرێت، پڕۆژە یاسایەك دەربکرێت، یان ئەو یاسایە هەموار بکرێتەوە، هاوسەنگیەك لە نێوان کرێچی و خاوەن موڵك دەربکات، کە خۆتان دەزانن ئێستا جۆرێك لە گرفتی زۆری کۆمەلاّیەتی دروست کردووە لەو هەرێمەدا، بۆیە پێموایە سەقفێکی زەمەنی دابنرێت، لەوتەئجیلە، لەو دواخستنە، کە یاسایەك بۆ هەموار کردنەوەی ئەو یاسایە، بۆ دروست کردنەوەی ئەو هاوسەنگیە، خاڵی دووەمیشیان، تەئیدی هاوکارم کاك کاردۆ دەکەم، لەوەی کە ئەوەی کە لە 7/15 تا ئێستا، بڕیاری یەکلا کەرەوەی لە دادگاکان وەرگرتووە، بەڕاستی هەق وایە بە پێی یاسا، پێداچوونەوەیەکی بۆ بکرێت، چونکە عەدالەت نیە لەوەی تۆ یاسایەك لە چەند هەفتەیەك پێش ئێستا خەڵکێك مافی پێشێلکراو، یان مافی لێ سەندراوەتەو، یان ئەو هەقەی کە هەیبووە، لێی سەندۆتەوە، ئێستاکە یاسایەك دەردەکەی بۆ خەڵکێکی تر، شمولی هەندێك بکات و هەندێکیشی تێدا بێ بەری بێت، پێموایە ئەوە ناهەقیەکی گەورەیە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

نەسرین خان فەرموو.

بەڕێز نەسرین جمال مصطفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من دیارە پشتیوانی بیرو بۆچوونەکانی هەردوو هاوکارم کاك کاروان و کاك کاردۆ دەکەم، بەڕاستی ئەم بڕیارە بڕیارێکی زۆر سەختە، وە لای هەمووشمان ئاشکراو ڕوونە کە وردە وردە سەرەتای کێشەکان دەرکەوتووە، وە تەئسیراتێکی زۆر خراپی هەیە لەسەر هەم کرێچیەکان، وەلەسەر هەم خاوەن موڵکەکان، بۆیە پێویست بەوە دەکات، ئێمە بۆ دوو ساڵ تەئجیلی بکەین، بەلاّم لە ماوەی ئەو دووساڵە، پێ داگری

بکەین لەسەر هەموار کردنێك کە لە سالحی هەردوو لا بێت، هەم کرێ نشینەکانیش ئیستیفادەی لێ بکەن، وە هەم خاوەن موڵکەکانیش ئیستیفادەی لێ بکەن، دیارە لە مەسەلەی تەنفیز کردنی بڕیارەکان، زۆر زوو دەستیان کردووە بە تەنفیزی ئەو قەرارە، لە سلێمانی ئێستا 150 کەس لە کرێ نشینەکان سەردانی مەحکەمەیان کردووە، جەلسەی یەکەمیان تەواو بووە، جەلسەی دووەمیان کە بۆ کۆتایی هێنانی قەرارەکەیە 12/12 یە، بۆیە ئەگەر دەست و بردێك بکەین لەوەی کە پێشنیارەکەمان وەهابێت، هەم تەئجیل بکرێت بۆ دوو ساڵ، وە لەماوەی ئەو دوو ساڵەشدا بتوانین باشترین هەموارکردن هەمواری بکەین، بۆ ئەوەی سەرجەمیان سوود مەندبن لێی، ئەو پێشنیارەی کە حکومەتی هەرێم ئەڵێت بۆ ساڵێك، من نازانم تەسەور دەکەم لە ماوەی ئەو ساڵەدا ئێمە نەتوانینن هەموار کردنێکی وەها دابنێین، کەلە ماوەی ئەو ساڵە بتوانین ئەو هەموار کردنە تەئسیری هەبێت بۆ هەموو ئەو چین و توێژانەی کە هەم خاوەن موڵکن، وەهەم کرێچین، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

کاك دلێر فەرموو.

بەڕێز محمد دلێر محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش لەگەڵ ئەوەدام کە جێبەجێ کردنی ئەم یاسایە ڕابگیرێت بۆ ماوەی دوو ساڵ، لە هەمان کاتدا ڕاگرتنەکەش ئەسبابی خۆی هەیە، خۆی لە خۆیدا کۆمەڵێك کێشەی کۆمەڵایەتی بەدوای خۆیدا هێنا، وە بووە هۆی ڕاگرتنی چالاکی بازرگانیش، لەهەمان کاتدا ناهاوسەنگی لە لایەن خاوەن موڵك و کرێچیەوە، خۆی پێویستە هەموو یاسایەك بۆ تەنزیمی ژیانی کۆمەڵ هاوسەنگی لە بەینی هەردوو تەرەفدا دروست بکات، ئەمە خاڵێك، خاڵی دووەم، بە گوێرەی ئەو کۆمەڵە داواکاریەی کە گەیشتۆتە دادگاکان، ئەو داواکاریە لە لایەن خاوەن موڵکەوە زیاتر، کە ئێستا لەبەردەمی دادگان، هەشیانە کە دەرەجەی یەکلایی کەرەوەی وەرگرتۆتەوە، من داوا دەکەم لە لیژنەی یاسایی بەڕێز، شێوازێکی وا بدۆزنەوە ئەوانەی کە دەرەجەی یەکلا کەرەوەشی وەرگرتووە، ئەوانیش هەر ڕابوەستێندرێت، لەبەر ئەوەی ئەگەر بە بۆنەی ئەو یاسایە نەبوایە، پشت بەستوو بە یاسای ژمارە (9) ساڵی 2008نەبوایە، هەڵبەتە لەو کاتەشدا ئەو شتە ڕووی نەئەدا، وە لە هەمان کاتیشدا من وای بەباش دەزانم، هەر لە ئێستاکەوە بڕیاری ئەوە بدرێت کە هەموار بکرێتەوە، وابزانم هەمووومان پێمان چاکە کە هەموار بکرێتەوە، شتێکیش بێت کە لە بەرژەوەندی هەردوو لابێت، هاوسەنگیەك لەنێوان کرێچی و خاوەن موڵك دروست بکات، وە ببێتە هۆی گەشە پێدانی ئابووری و بازرگانی، کە ئابووری و بازرگانیش بەرەو پێشەوە ڕۆیشتن، هەڵبەتە ئیقتیصادی وڵاتیش بەرەو پێشەوە دەڕوات، پشێوی و دڵ سارد بوونەوە لەلای خەڵك ڕوونەداو، بۆ ئەوەی خەڵك زیاتر ڕوو لە کەرتی بازرگانی و، کەرتی تایبەت بکات، لەجیاتی ئەوەی بێتە ناو کەرتی گشتیەوە داوای تەعین بوون بکات، وەلە هەمان کاتیشدا من وای بەباش دەزانم دوای ئەوەی کە ڕاوەستێندرا ئەو یاسایە، جێبەجێ کردنەکەی وەستێندرا بۆ

ماوەی دوو ساڵ، شتێکی واش هین بکرێت، هەرچی پرۆژەیەکی نوێ کە لە مەودوا دروست دەکرێت، وە ئـەو گرێ بەستانەی کە دەکرێت لەنێوان کرێچی و خاوەن موڵکدا، خۆیان ئازاد بن، بە پێی یاسای مـەدەنی گـرێ بەستەکانی خۆیان بکەن و، ئەو یاسایەی تیا جێبەجێ بکرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

ژیان خان فەرموو.

بەڕێز ژیان عمر شریف:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من وەکو هاوڕێیان لەگەڵ وەقفی تەنفیزی ئەو یاسایەم، بـەڵام لەماوەیـەکی کورتـدا ئـەبێت هـەموار کردنـی ئەم یاسایە پێشکەش بکرێـت، بـە ئامـادەبوونی کرێچـی و خـاوەن موڵـك، وە ئـەبێت حەرەکـەی عـومرانی و ئیقتصادی ئەم وڵاتەش رەچاو بکرێت، لەبەر چاو بگیرێت، چونکە وەکو کاك دلێر وتـی، ئەمـە تەئسـیری لـە بازاریش کردووە، وە بۆتە هۆی ئەوەی خەریکە گرانیش دروست دەبێت، وەناکۆکیەکی گەورە چۆتە بـەینی کرێچی و خاوەن موڵك، لەبەر ئەوە داوا لە جەنابتان دەکەم، وە من پشـتگیری ئـەوەش دەکـەم، کـە ئـەو دوو ساڵە وەقفی تەنفیزی ئەو یاسایە بێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

زەکیە خان فەرموو.

بەڕێز زکیە صالح عبدالخالق:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ب ڕاسـتی ڤـێ مـاوەیێ چـووی مـەدیت کـو گەلـەك گلـەیی و گازنـدەیێت هـەن، لسـەر ئـەڤ یاسـایە دەرکەتیـە تەعدیلا هەی، ساڵا 2008 ژمـارە 9، مابـەینا کرێچـی و خودانێـت مـولکی، ئـەم بێـژم بـۆ مـاوەی دوو سـاڵا کۆتایی ڕاپۆرتا یا یاسایی و دارایی، ئاماژە دداتن هەندێ کو دوو ساڵا بیـت، بـەس ل ڤێـرێ ئیشـکالەك پەیـدا دبیتن، چونکو خودانێت مولکی ژی یێ داخاز دکەتن کو هەڤێ وی ژی دێتـە بـەرزە کـرن، هەرچـەندە ژبـەر هندێ ژی ئەز بێژم ماوەی دوو ساڵا دێ زۆر بیتن بۆ هەندێ، کو ئەڤ ئیقافە یا تەنفیزێ یاسایێ بهێتە کرن، ئەگەر ماوێ ساڵەکێ بیت، بەس ڤی ماوەی ساڵەکێدا، ئەم هەوڵ بـدەین بـۆ وێ کـو تەعدیلـەکێ بێخینـە ڤـێ یاسایێ، بـۆ هەنـدێ تەوازنـەکی چـێ بکـەین، مابـەینێت یێـت بەرژەوەنـدی خودانێـت مـولکی و هەروەسـایە دوکانـدارێ ژی، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

کاك حەمە سعید فەرموو

بەڕێز حەمە سعید حمە علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش پشتگیری ئەوە دەکەم کە قانونەکە ڕابگیرێت، وە دوا بخرێت، وە پشتگیری ئەوە دەکەم ئەگەر یەك ساڵ دوا بخرێت، ئەگەر ماوەیەکی سەقفی زەمەنی بۆ دیاری بکرێت، بۆ سێ، چوار مانگ ئەبێ یاسایەکە هەموار بکرێت، ئەگینا ئەگەر هەمواری نەکەین، مودەکە هەر چەند بێت ئیستیفادەی نیە، چونکە بۆشایی زۆر لە قانونەکەدا هەیە، بۆ نموونە باسی سەرقفڵەی نەکردووە، باسی ئەو مەعیارو پێوەرانەی نەکردووە کە کرێ دیاری دەکرێ، چ بۆ دوکان بێت، چ خانووی نیشتەجێ بوون بێت، وە باسی موقەدیمەو ئەوانەی نەکردووە، کە ئەوانە ئیشکالێکن، بۆ پێوەرەکان پێویستە دیاری بکرێت، وە من لەگەڵ ئەوەدام کە ئەو قەزیانەشی کە قەراری تیا دەرچووە، قەراری موکتەسەب تیایا دەرچووە، لەگەڵ ڕاکەی لیژنەی یاسایی نیم، چونکە ئەوەش کێشە دروست دەکات، ئێستا لە 7/15ـەوە خاوەن موڵك دەعوای قەید کردووە لەسەر کرێچی، هەندێك قەزیە تەسەروعی تیا کراوەو قەراری تیا دراوە، هەندێك تەئخیر بووە بۆ ئێستا، بۆ 12/20، 12/12 تیایە، وەکو هاوولاتیان هاتنە لامان، بۆیە پێم باشە ئەوانەی کە قەراری تیا دەرچووە، ئەوانەش هەر تەئجیل بکرێتەوەو نەیگرێتەوە، تا هەموار دەکرێت، سوپاستان دەکەم.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

شلێر خان فەرموو.

بەڕێز شلێر محمد نجیب:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من دەست خۆشی لە لیژنەی یاسایی دەکەم، وە بەڕاستی ئەو بڕیارەش زۆر بڕیارێکی چاکە، هەر چەندە لە 7/15 تەوە تا ئێستا وابزانم خەڵکێك هەیە زەرەرمەند بوون، وە حەوت مانگی ماوە بۆ ساڵەکە، لەبەر ئەوە هەر دەبێت دوو ساڵ بێت، بە مەرجێك لەو کاتەدا ئێمە کارێك بکەین، وە ئەبێت بەڕاستی زۆر بەرچاو ڕوون بین، بزانین ئەو خەڵکە بە ژمارە چ لە کرێچی چ لە ساحێب موڵك، چەندێکی زەرەرمەندە، چونکە ساحێب موڵکی واش هەیە، مەسەلەن ئێستا وەرەسەیە، تەماشا ئەکەی یەعنی هیچ ئیستیفادەیەکی نەکردووە ناتوانێت هیچ ئیجرائێك بکات، ئەویش هەر زەرەرمەند دەبێت، لەبەر ئەوە دوو ساڵەکە باشە بە مەرجێك بەپێی پێوەرێکی زۆر باش و خەڵکێکی پسپۆڕ موشارەکە بکەن لە هەموو لایەك، بۆ ئەوەی یاسایەك بێت، کە لە بەرژەوەندی هەموو لایەك بێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

کاك شوان کابان فەرموو.

بەڕێز شوان عبدالکریم جلال:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ساڵی پار کە مانگی 11 دەنگۆی ئەوە بلاّو بۆوە کە جێبەجێ کردنی ئەم یاسایە، بەڕاستی کێشە دەنێتەوە، لە نێوان خاوەن موڵك و کرێچی، وەکو پێویست بابڵێین روون کردنەوەی ئەو ڕۆشنبیریە پێویستە نیە لە نێوان کرێچی و هاووڵاتی، کە بتوانن هاوسەنگیەك دروست بکەن، لەوەی کە چۆن مامەڵە لەگەڵ یەکدا بکەن، هەم کرێچی زەرەرمەند نەبێت، هەم خاوەن موڵکیش کە پارەیەکی زۆری خەرج کردووە، لەوەی دوکان دروست دەکات، یان لە هەر موڵکێکی کە دروست دەکات، بۆ کرێ بێت، بەڕاستی تا مانگی 11 ئەم مەسەلەیە هاتە نێو باسەوە، یەعنی ئێمە هەر پار لە هەمان مانگدا داواکاریەکمان پێشکەش کرد، بە سوپاسەوە سەرۆکایەتی پەرلەمان ئەو داواکاریەی پێشکەش بە حکومەت کرد، کە چارەسەرێکی بۆ ئەو یاسایە بدۆزنەوە، ئەویش بە ڕاگرتنی، یاخود درێژ کردنەوەی ڕاگرتنی جێبەجێ کردنەکەی، یاخود تەعدیلێك بۆ پەرلەمان، بۆ لێرە دەنگی لەسەر بدرێت، وە رێ گری لەوە بکرێت کە هیچ لایەنێك زەرەرمەند نەبێت، وەکێشەش دروست نەبێت، وە بەداخەوە ئەو تەعدیلەی حکومەت کە ئێستا زۆر ترە یان کەمترە ناردوویەتی، زۆر درەنگ هاتووە، وە ئێستاش نەچووە بچێت، کە قسەی لەسەر دەکەین، یەکەم پێویستە دەنگ بدەین بۆ تەعدیلەکە، وە لە ساڵێکەوە بەڕای من بکرێت بەدوو ساڵ، وە ئەو دوو ساڵەش بەڕاستی مەعنای ئەوە نیە کە ئێمەدوو ساڵ چاوەڕێ بکەین، دوای دوو مانگی تری بمێنێت هەم دیسان بێینەوە قسەی لەسەری بکەین، چی لێ بکەین و چی لێنەکەین، ئێمە لەماوەی ئەو دوو ساڵەدا، پێشتر تەئکید کە ئەو یاسایە دەرچووە، هەرەمەکی دەرنەچووە، ڕای خەڵکی پسپۆڕ وەرگیراوە، ڕای قانونیەکانی تری دەرەوەی پەرلەمانش وەرگیراوە، ئێستاش هەمان پرۆسە، من پێموایە دەبێت جارێکی تر دوو بارە ببێتەوە، هەموو لایەنەکان لەو پرۆسەی گفتوگۆیەدا، بۆ ئەوەی ئێمە بە تەعدیلێکی وا دەربچین کە بە پلەی یەکەم کە زۆرینە زەرەرمەند نەبێت، کە ئەویش کرێچیە، دواتر بەڕاستی لایەنی بەرامبەرە کە خاوەن موڵکە، نابێ مافی بفەوتێ، ئێمە بە تەئکید کە ئەڵێین زۆرینە کە کرێچیە دەبێت هەقی نەفەوتێ، دەبێت لایەنی بەرامبەریش لەبەر چاو بگیرێت، ئەویش نابێت کە مافی خۆیەتی، ئێمە مەبەستی یەکەممان کە زۆرینەی خەڵکە، کە زۆرینەی کرێچیەکانن، هەم ئەوانەی لەناو دوکانن موڵکی تجاریان هەیە، هەم ئەوانەی کە لە خانوو دان، دواتر دیارە ئەو یاسایە ئەوانیش دەگرێتەوە، دەبێت ئەوان لە پێش وەقت لە هەموو کەسێك ڕەچاوی بارودۆخی ئەوانە بکرێت، وە من پێموایە دەبێت ئەو یاسایە تەعدیلی هەموار کردنێکی شیاوی بۆ بدۆزرێتەوە، وەکو ئەوەی کە وتم، خاڵی سێیەم ئەوەیە، وەکو زۆربەی خوشك و برایان وتیان، لە 15 مانگەوە هەندێك داواکاری لە حوکمەکان ئیشی لەسەر دەکرێت، کە هینی خاوەن موڵکەکانە، منیش وەکو ئەو هاوکارانەم داواکارم کە بە بڕگەیك، یاخود ماددەیەك، لەناو تەعدیلەکە، چارەسەرێکیش بۆ ئەوە بدۆزینەوە، چونکە وەکو ئەوە هاوکارم کە کاك کاردۆ گوتی، ئەوانە پابەندی یاسای وڵاتەکەمان بوون، ئێمە مافیان بخۆین، لەبەر ئەوە من پێموایە ئەوەش دەبێت چارەسەر بکرێت، لە تەعدیلەکە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

کاك شێردڵ فەرمووو.

بەڕێز شێردڵ تحسين محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من هاوڕام لەگەڵ برادەرەکانم کە دوو ساڵ تەئجیل بکرێت، بەڵام لێرە شتێك هەیە کە دوو ساڵ تەئجیلی دەکەن کێشەکە هەر دەمێنێتەوە، کە کێشەکە مایەوە، دوو ساڵی تر کێشەکە دێتەوە پەرلەمان، ئێمە لێرە ئەگەر حکومەت ئیلزام بکەین خیلالی دوو ساڵ، خیلالی ئەو دوو ساڵە، پڕۆژەیەکمان بۆ بنێرێت، بۆ ئەوەی چارەسەری ئەو کێشەیە بکاتن، چ شیش بسوتێ چ کەباب، هەردوو لا مەغدور نەبن، بۆیە پێم باشە تعدیلەك بکرێتن، لە پڕۆژە یاسایەکە بە زووترین کات، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

تارا ئەسعدی فەرمووو.

بەڕێز تارا تحسين ئەسعدی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕاستی ئەم فەقەرەی بۆ تەعدیل کردنی یا هەموار کردنی ئەم یاسایە زۆر بە گرنگی دەزانم، من لەگەڵ ئەوەم لەگەڵ هاوکارەکانم بۆ تەئجیل کردنی نەوەك بە مەبەستی ئەوەی، گوێ نەخستنی ئەم کێشەیەی کە ئێستا بۆتە کێشەیەکی کۆمەڵایەتی، هەر یەکێ لە ئێمە بەش بەحاڵی خۆم، چەنەها تەلەفۆن و چەنەها خەڵکی کرێچی هاتووە، پیشاندانی جۆرە شێوەیەکی داوە کە زۆریان بە تەمەن گەورەو لە کرێدان، ئێمە لەبەر ئەوەی نوێنەری ئەو خەڵکەین، هەڵبەتە گوێ گرتنمان واجبە لەسەرمان، چیان بۆ بکەین بۆ ئەوەی ئەو کرێچیە بگاتە مەبەستێك کەبە شکلێکی مەعقول کرێکانی لێ وەربگیرێت، لە هەمان کاتدا کە ئەو کەسانەی خاوەن کرێ دەبینین، یان ئەوانەی دەبینین کەخاوەن موڵکن، دەبینین زۆر جار هەیە لە ساڵێکدا 100 دۆلار، 120 دۆلارێك وەردەگرێت، ئەوەندە بە کۆن ماوەتەوە کرێکەی، هەتا ئێستا شتێکی بەسەردا نەکراوە، لەبەر ئەوە بۆ ئەوە پرێنسیپی مافی مرۆڤ دابنێین لەسەر هەموار کردنی ئەم یاسایە، دەبێت هاوسەنگیەکە وەکو هاوکارەکانم وتیان، پشتگیریان لێ دەکەم لە هەردوو لا، بەڵام کێ زۆرینەیە؟ کرێچی زۆرینەیە، گوێ گرتن لێیان و تەماشا کردنیان بە شێوەیەك، لە هەمان کات، تەشجیعی موستەسمیر بۆ ئەوەی کە ئەوانە بکات، بۆ بەرژەوەندی میللەتەکەیە، هەر لایەك ئاگا لێ بوون لێیان، ئەوە بە ئەرکی پەرلەمانتار دادەنرێت، بەڵام ئەوەی ئەمەوێ بیڵێم، بەڕاستی زۆر یەعنی بڕیار هەیە کە دەرکراوە، لە زۆر شوێن کە دەرەجەی قەتعی وەرگرتووە، لێرەدا هەرچەندە بە ئەنجومەنی قەزا ڕاگیراوە، بەڵام کە دەبێت تۆزێك ڕابگیرێت، یان تەنفیزەکەی تۆزێك دوا بخرێت، وابزانم ئەو کارە باشە ئەگەر بکرێت، لە ئێستا هەتا وەکو دێتە ئەوە کە هەموار کردنی ئەو بڕیارە دەبێت، بەباشی دەزانم، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

پەروین خان فەرمووو.

بەڕێز پەروین عبدالرحمن عبداللە:

بەڕێزسەرۆکی پەرلەمان.

بێگومان ئەو کێشەیەی ئەمڕۆ لە ئارادایە، کێشەیەکی زۆر گەورەیەو، هەروەها مشتومڕو شەڕێکی زۆری ناوەتەوە لە نێوان کرێچی و خاوەن موڵکدا، بۆیە من لەگەڵ ئەوەم کە ئەو یاسایە هەموار بکرێتەوە بە زووترین کات، بۆ ئەوەی یاسایەك دەربچێت، کە لەبەرژەوەندی هەردوو لابێت، هەم کرێچی هەم خاوەن موڵك، وە یاسایەك لە بەرژەوەندی هەردوو لا بێت، وەکو تاراخان فەرمووی دیارە زۆر بڕیار دەرچووە لە دادگا، کە درەجەی قەتعی وەرگرتووە، وەلەو داواش کرا لە ئەنجومەنی قەزا کە تەوقیف بکرێت، بۆیە من داوا دەکەم کە تەوقیفی تەنفیزی ئەو بڕیارە بکرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

سۆزان خان فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

خراپی ئەوەیە کە دایمەن لە ئەخیرا هەڵدەستی، هەرچی قسە هەیە لە دڵتایە کردوویانە، ئەگەر بیکەیتەوە، پێچەوانەی پەیڕەوی ناوخۆ دەبێت، ئەگەر نەشی کەیتەوە، هەست بە مورتاحی ناکەی، من پشتگیری لەو هەموار کردنە دەکەم بۆ ماوەی دوو ساڵ، هەندێ لە برادەرانمان باسی ساڵێکیان کرد، بەڵام لەم ماوەی هەشت مانگە، فریا ناکەوین ئەو هەموار کردنەی کەباسی لێوە دەکەین، جارێکی تر بیخەینە بەردەمی پەرلەمان، هەرچەندە هەمورا کردنێك پێشکەش کراوە، بەڵام من پێموایە ئەو یاسایە دەبێت بچینەوە سەرلەبەریا، زۆر ئاسایشە، زۆر یاسا هەیە لەکاتی جێبەجێ کردنیدا هەندێ خاڵی کەم و کورتیەکانمان بۆ دەردەکەوێت، من لێرەدا پرسیارێك ئاراستەی لێژنەی یاسایی دەکەم، وە هیوادارم هەوڵێك بدەن بۆ ئەوەی وەڵامێکمان بۆ بدۆزنەوە، کە وەڵامیشیان داینەوە، ببێتە بابەتێك لە ناو یاسایەکەدا، چونکە ئەو بڕیارانەی کە درەجەی قەتعیەکەی وەرگرتووە، وەکو هاوکارانم باسیان کرد، ئەگەر ئێمە دەتوانین وەقفی تەنفیزی بکەین، هەر لێرەوە من پێشنیار دەکەم، بکرێتە ماددەیەکی ئیزافی، وەقفی تەنفیزەکەی بکرێت، چونکەبە حەیاتی نەم بینیوە مەحاکمی هەرێمی کوردستان بە درەجەی ئەم فەترەیە، ئەوەندە سەریع بووبێ ئیتر لە دەرکردنی بڕیارەکان، ئەوە جێگەی خۆشحاڵی هەموو لایەکمانە، کە ئیشەکان ئاوا ئەڕوات، بەڵام بە تایبەتی بۆ ئەو قەزییە داوایان لێ کرا، لە لایەن سەرۆکی حکومەتەوە کە تەرەیوس(تریث) بکەن، بەڵام دیار بوو کە ئەوان تەرەیوسیان نەکردووە، کۆمەڵێك خەڵك هەیە ئێستا زەرەرمەند بووە، درەجەی قەتعی وەرگرتووە، بۆیە ئەو پێشنیارە دەکەم کە بکرێتە بڕگەیەك و ئیزافە بکرێت، زۆر سوپاستان دەکەم.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

د.زانا فەرموو.

بەڕێز د.زانا رؤوف حمه كريم:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان، سەرەتا منیش پشتگیری دەكەم لەگەڵ هاوڕێیانم لە لیژنەی یاسایی و لیژنەی دارایی، تەئجیل كردنی جێبەجێ كردنی یاسایەكە، بەڵام بۆ 2011/7/15، هەندێك شت هەیە بەڕاستی ئێمە دەبێت یەكلایی بكەینەوە، یەعنی ئایا ئەمەی كە ئێستاكە لەبەردەستدایە، پڕۆژەیە بۆ تەعدیلی یاسایەكە؟، یاخود پڕۆژەیە بۆ جێبەجێ كردنی یاسایەكە؟ چونكە ئەمەی كە ئێستا لەبەر دەستدایە، پڕۆژەیە بۆ تەعدیلی یاسایەكە؟، یاخود پڕۆژەیە بۆ تەئجیل كردنی جێبەجێ كردنی یاسایەكە، چونكە ئەوەی كە ئێستا لەبەر دەستدایە، ڕاستە بەناوی هەموار كردنی یەكەم هاتووە، بەڵام فكرەكە بە مەبەستی یەكەم، بریتی یە لە تەئجیل كردنی جێبەجێ كردن، هیوادارم لەم كۆبوونەوەیە ئەمەش یەكلا بكەینەوە، بەڕاستی زۆرجار ئەم قسەیە ئەبیستی، ئەگەر یاسایەك نەكەوتبێتە بواری جێبەجێ كردنەوە، ئایا هەموار كردن و هەموار نەكردنەكەی، ئەبێ ئەم مەوزوعە بە تەواوەتی یەكلا بكرێتەوە، زۆر ئاساییە یاسایەك كە دەركرا لە پەرلەمانەوە، دوایی دەركەوت كە خەلەلێكی تیا هەیە، زۆر ئاساییە تۆ تەعدیلی بكەیتەوە، بەبێ ئەوەی باس بكەی گرفتێكە، بڵێی وەڵڵا قانونەكە هێشتا جێبەجێم نەكردووە، بۆیە ئەستەمە بتوانم تەعدیلی بكەم، بۆیە گرنگە ئەم شتە یەكلا بكەینەوە، لەسەر ئەو بابەتەش، ئەوە سەرەڕای ئەوەی ئایا ناوی بنێین قانونی تەعدیل، ئەمە پڕۆژەیەكە بۆ تەئجیل كردنی جێبەجێ كردنی یاسایەكە، ئەگەر ناویشمان نا بە تەئجیل كردن، ئەبێ تەئریخ بنووسین بەڕاستی، ڕاستە ئەڵێی قانونەكە نافز ئەبێت، لە دەرچوونی لە وەقایعی كوردستان، بەڵام تۆ لە بیدایەتی یاسایەكە نووسیوتە(تمتد عقود الایجار عقار مؤجل لغیراغراض السكن حتی 7/15)، یەعنی تۆ ئەو فەترەیە، ئەو فەترە فەراغەی كە لە 7/15 تدا هەیە، تا مانگی 11، مانگی 12 نازانم ئیتر لە كەیەوە ئەم یاسایە پەسەند دەكرێت، ئەو فەترەیە ئەبێت بە بڕگەیەكی تر بە شێوەك لە شێوەكانی موعالەجەی بكەی، ئەوەش فەراغێكی ترە لێرەدا ئەبێت چارەسەر بكرێت، سێهەم خاڵ، بەڕاستی هەموومان كەم و یا زۆر قەرار بدەین، كە ئەمە خۆی تەئجیل كردنی كێشەیە، نەوەك حەل كردنی كێشەكە، چونكە ئەگەر ئەو وادەیەش وەربگرین كە 2012/7/15 یە كە ئەخیر وادەیە، یەعنی هەر ئەو خولی سێیەمی پەرلەمانەیە كە ئەكرێت، بۆیە من پێشنیاز دەكەم وەكو فكریەكی پرۆتۆكۆلی لێرە بۆخۆمان تەبەنی بكەین، لەگەڵ پەسەند كردنی تەئجیل كردنی ئەم یاسایە، ئەوە پەسەند بكرێت، بۆ ئەوەی دەست بە گفتوگۆكان بكەین بۆ ئەوەی هەمواری بكەینەوە، بە شێوەیەكی عادیلانە هاوسەنگی بپارێزین لە نێوان خاوەن موڵك و كرێچیەكە، لە هەمان كاتدا حكومەتیش ڕابسپێرین بۆ ئەوەی كە هەندێك ئیجرائات بكات، بۆ ئەوەی ئێستاش كۆمەڵێك مونازەعات وەكو هاوكارانم ئاماژەیان پێ كرد، كۆمەڵێك كێشەی كۆمەڵایەتی دروست بووە، ڕەنگە بۆ ئاستی كاركردنی دوكاندارەكان، یاخود كێشەیەكی كۆمەڵایەتی لێ كەوتبێتەوە، حكومەتیش ڕابسپێرین بۆ هەماهەنگی هەردوولا ئەو پڕۆژەیە بە شێوەیەك

هاوسەنگ بکەینەوە، بەڕاستی ئەم تەئجیل کردنە، تەئجیل کردنێك بێ بۆ حەل کردنی کێشەکە بێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

کاك بورهان فەرموو.

بەڕێز بورهان رشید حسن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

من تەعقیبم لەسەر دوو خاڵ هەیە، یەکەمیان، ماددەی دووی ئەم پڕۆژەی تەعدیلی قانونی ئیجاری ژمارە 9 ساڵی 2008 ە، ماددەی دوو تیایدا هاتووە، ئەڵێ تەنها ئەو قەزیانە ئەگرێتەوە تا ئێستا لەبەر دەمی دادگاکانن، ئەو قەزیانە ناگرێتەوە کە بەهۆی تەنفیزی یاسای ژمارە 9 ساڵی 2008ەوە، ئیکتیسابی دەرەجەی قەتعی کردووە، قەراری داوە پێشتر، بەڕاستی ئەمە ناعەدالەتیەکی تیایە، لە ڕووی کۆمەڵایەتی و لە ڕووی یاساوە، یەعنی ناکرێت، چەند کەسێك قەرار دەرچووەبە تەخلیە ئەوە جێبەجێ بکرێتن دەربکرێن بۆ ئەوانی تر کە قەزیەیان هەیە لە دادگایا، یا دەعوایان لەسەر قەید نەکراوە هێشتا، تەئخیر بکرێت جێبەجێ کردنی یاسایەکە بۆ 2012/7/15، بەڕاستی هەقە ئەو یاسایە شمولی ئەو کەسانەش بکات کە بڕیار بە پێی یاسای ژمارە 9ی 2008 لە دژیان دەرچووە، بڕیار بدات بە ئیبتاڵی ئەو قەرارانەی کە لە دادگا دەرچووە، ئەمە پەرلەمانە ئەتوانێت ئەو بڕیارە بدات، واتە بە نەسێکی قانونی ئەم تەعدیلە ئەسەرێکی رەجعی هەبێت، شمولی ئەو قەزیانەش بکات کە بڕیاری تیا دەرچووە، قسەی دووەمم لەسەر نەصی ئەو یاسایەیە، بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان، ئێمە لەگەڵ تەئخیر کردنی جێبەجێ کردنی ئەم یاسایەین، کێشەیەکی کۆمەڵایەتی، ئابووری کێشەیەکی ئینسانی، لە کوڵ دەیەها خێزانی ئەم وڵاتە ئەکاتەوە، کەبەرۆکی پێ گرتوون، بەهۆی جێبەجێ کردنی یاسای ژمارە 9 ی 2008 کە وەجبەی پێشووی پەرلەمان دەری کردووە، بەڵام ئێمە لە 18/ 11/ 2009 دا، پڕۆژەیەکمان پێشکەشی سەرۆکایەتی بەڕێزی پەرلەمان کردووە، کە لە مودەی رابردوو لەسەرەتای مانگی 11یە، خراوەتە بەرنامەی کارەوە، خوێندنەوەی یەکەمی بۆ کراوە، ئەگەر من بەهەڵەدا نەچوبێتم، ئەو پڕۆژەی ئێمە ناوی پڕۆژە یاسای گۆڕانکاریە لە یاسای ژمارە 9ی ساڵی 2008ی یاسای بەکرێدانی خانووبەرە، بە ژمارەی 32 لە 2009/11/18دا، ئەم پڕۆژەیەی حکومەت لە مانگی 9و 10ی ئەم ساڵە 2010 هاتووە، کە بەمەرجێك بە پێی ماددەی 71 و72لە پەیڕەوی ناوخۆ، پێویست بوو بە تەسەلسولی زەمەنی بخرێتە بەرنامەی کارەوە، لەکاتێکدا ئێمە بڕوامان وایە ئەو یاسایە دەرزیەکی ئازارشکێنە لە خەڵکی ئەدەی، ئازارەکەیان ئەشکێنێت بۆ ماوەی دوو ساڵ، دوای دوو ساڵەکە لە 2012/7/15 ەوە، هەمان ئازار دەستی پێ دەکاتەوە، ئەمە چارەسەری ڕەگ و ڕیشەیی ئەم کێشەیە نیە کە خەڵکی کوردستان ئەمڕۆ پێیەوە ئەناڵێنێت، ئەمە چارەسەرێکی جوزئیە بۆ مودەی دوو ساڵ، درێژ کردنەوەی نەخۆشیەکەیە، ئێمە بڕوامان وایە پێویستە ئەم یاسایە تەعدیل بکرێت وئەمەش بخرێتە بەرنامەی کارەوە، کە ئەبوایە بکرایە لەو پڕۆژە یاسایەدا، بە هەمان شێوە ئەگەر ڕەئیەك هەبێ

لەناو پەرلەمانی بەڕێزدا، بڵێت ناكرێت یاسا جێبەجێ نەكراوە، تۆ بێیت داوای تەعدیل كردنی بكەی، بەڕێز لە یاسادا تەحەدا دەكەین، هیچ نەصێكی مەعنی نیە، ڕێ گری بكات لەوەی كە تا ئێستا جێبەجێ نەكراوە، بڵێیت نابێت تەعدیل بكرێت، من زۆر زۆر سوپاسی جەنابتان دەكەم.

بەڕێز سەرۆكی پەلەمان:

فەرموو نوقتەی نیزامی لیژنەی قانونی، تەواو بوو؟، باشە، كاك اسماعیل گەلاڵی، فەرموو.

بەڕێز اسماعیل سعید گەلاڵی:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

خوشك و برایانی بەڕێز، حەتمەن قسەكانی من تكراری تێ دەكەوێ، دیارە تكرار بۆ هەندێك حاڵەتی ئیجابی خراپ نیە، من لەگەڵ ئەو تەعدیلەدا نیم كە لیژنەی یاسایی خوێندیەوە، ئەگەر گوێ لە ئەسباب موجیبەكەی بگرین، ئەڵێ ئەم یاسایە تەئجیل دەكرێت بۆ دوو ساڵ، بۆ مەبەستی بلاّو كردنەوەی هۆشیاری یاسایی لەسەر یاسایەكە، كەواتە لەو تەعدیلە نیەتی نیە ئەو قانونە كە دەرچووە تەعدیلی بكات، یەعنی تەجمیدی ئەكات بۆ دوو ساڵ، كەواتە ئێمە كێشەكەمان تەئجیل كرد، وەكو هاوڕێم كاك بورهان و زۆربەی هاوڕێیان گوتیان، كێشەكەمان تەئجیل كرد بۆ دوو ساڵ، چارەسەری كێشەكەمان نەكرد، دیارە من لەگەڵ تەئجیلی ئەم دوو ساڵە نیم، خوشك و برایانی بەڕێز، ئەبێ ئێمە بزانین، ئێمە ئێستا لە قۆناغێكی زەمەنی جیاوازدا دەژین، وەك پێش ساڵی 2004 نیە، یەعنی یاسایەكمان هەیە، یاسای ئەوەی ساڵی 1979، یاسایەكە لە ژێر سێبەری فكرەی نیزامی ئیشتیراكیا دەرچووە، كەلەژێر ئەو یاسایە، ئێمە میراتێكمان مەشاكیل بۆ دروست بوو، بەلاّم دوای ئەوەی لە خولی دووەمی پەلەماندا، یاسایەكی تر كە دێت، بەبێ ڕەچاو كردنی ئەو موشكیلانەی كە ئەو یاسایە خستوویەتیەوە، یاسایەكی تر دێت، یەعنی لەو كێشەیەكی زۆر گەورەمان هەیە كە دەبێ ئەوانە چارەسەر بكەین، ئینجا بچینە سەر یاسایەكی عەصری، بۆیە من لەگەڵ دوو ساڵدا نیم، خوشك و برایانی بەڕێز ئەگەر تەماشا بكەین لە ساڵی (1979) تا ساڵی (2000)، تا (2004) بێنین عەدەدی ئەو پرۆژە تیجاریانە كۆبكەینەوە كە لە كوردستاندا كراوە، لە نزیكی (25) ساڵ مساوی نیە بەو پرۆژانەی كە دروست كراوە، ئەو پرۆژە بازرگانیانەی كە لە خیلالی ئەو شەش ساڵەدا، یەعنی دوو ساڵ ئێستا مساوییە بە (10) ساڵی جاران، ئێمە ئێستا فیعلەن پێویستمان بە یاسایەكی تازەیە كە بازاڕی پێ ڕێك بخەین، یاسایەك كە سێكتەرێكی عەقاری گرنگمان هەیە، دەبێ تەنزیمی بكەین، فیعلەن یاسا كۆنەكە یاسایەك نیە جواب بۆی ئەو سەردەمە بكاتەوە، یاسایەك نیە بتوانێ ئەو حەرەكەی ئێمە بۆ تەنزیم بكات، بۆیە پێشنیاری ئەوە كراوە لە خولی پێشوودا كە یاسایەكی تازە دەربێت، بەلاّم كێشەكە لەوەیە ئەو یاسایەی كە دەرچووە لە خولی پێشوودا كە تەعدیلی كردووە، ڕەچاوی ئەو میراتەی نەكردووە، میراتێك لە مەشاكیل، كە لە نەتیجەی لە ژێر سێبەری یاسا كۆنەكەدا دەرچووە، بۆیە دیسان كە تۆ دوو ساڵ تەئجیل دەكەی، یەعنی لەو فەترە زەمەنییە، كۆمەڵێ مەشاكیلی تر ئیزافە دەكەی، لەبەر ئەوە من لەگەڵ ئەوەم ئیسراع بكرێت، یەعنی هەرچەندە زوو ئێمە یاسا كۆنەكە چارەسەر بكەین، تەعدیلی بكەین باشترە

لەوەی تەئجیلی بکەین بۆ دوو ساڵ، دوو ساڵ زۆرە، یەعنی دیارە کێشەکان لە کوردستان یەك جۆر کێشە نیە تۆ بە تەحدید بڵێی یاسایەکی بۆ دەرکەم، موعالەجەی دەکەم، حکومەتی عیراقی ساڵی (1997) لە بەغدا یەك یاسای دەرکرد، چونکە لەو وڵاتە موناقەشە نەبوو، دیموکراسیەت نەبوو، ئەنواع، ئەشکال کێشەی لێ کەوتەوە، کە ڕژێمێکی زۆر ئیستیبدادی بوو، بەڵێ بە هەزاران صاحیب موڵك کوژرا، ئێمە لە کوردستاندا بەو جۆرە چارەسەری کێشەکانمان ناکەین، پێویستمان بە یاسایەك هەیە، کێشەکان جۆراو جۆرە، یەك نەوع نیە، لە ڕاستیدا کێشەکانی بازاڕ یەك جۆر نیە، پێویستمان بەوەیە ئەو یاسایە تەعدیل بکرێ، لەگەڵ بازاڕدا دابنیشرێ، دانیشتن بکرێ، یاسایەکی سەردەمیانە تێپەڕێ، بەڕاستی یاسا کۆنەکە چارەسەری کێشەکان ناکات، یاسا تازەکەش کۆمەڵێ کێشەمان بۆ دەنێتەوە، بۆیە من لەگەڵ زەمەنی دوو ساڵدا نیم، یەك ساڵ بەسە بۆ ئەوەی بتوانین جوابگۆی سەردەم بین، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.أرسلان بایز إسماعیل/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

کوێستان خان، فەرموو،

بەڕێزکوێستان محمد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

یەکەم من لەگەڵ ئەوەم کە جێبەجێ کردنی یاساکە دوابخرێ، دوابخرێ بۆ دوو ساڵ، لەگەڵ ئەوەم کە بۆ دوو ساڵ دوابخرێ، من چەند پێشنیارێکم هەیە لەسەر ئەو پرۆژە تازەیەی کە لێژنەکە نووسیویانە، لێژنەی هاوبەش، ئەویش ئەوەیە کە بەڕای من ماددەی (2) یان لابرێت، یان بەو شێوەیەی لێ بکریت: (حوکمەکانی ئەو یاسایە ئەو داوایانەش دەگرێتەوە کە بینراون و بڕیاری یەکلاکەرەوە لە بارەیان دەرچووە، لەبەر ئەوەی وەك هاوڕێیانم باسیان کرد، کۆمەڵێ داوا هەیە یەکلایی کراوەتەوە، ئەوانە زەرەرمەندی گەورەن لەو مەسەلەیە، پێشنیارێکی ترم ئەوەی بۆ ماددەی (4)، ئەو یاسایە لە ڕۆژی دەرچوونیەوە جێبەجێ دەکرێ و دواتر لە ڕۆژنامەی وەقائیعی کوردستان بڵاو دەکرێتەوە، دیارە ئەوە پێشتریش هاوڕێیانی بەڕێزم دەزانن کە لە خولی پێشوو بۆ زۆر لە یاساکان وامان کردووە، یاساکە لە ڕۆژی دەرچوونی ئیشی پێ کراوە، دوایی لە وەقائیع بڵاو کراوەتەوە، من لەبەر دوو هۆ ئەوە دەڵێم، یەکەم/ هەمووومان دەزانین خەلەلێك هەیە، یاساکان زۆر درەنگ لە وەقائیعی کوردستان بڵاو دەکرێنەوە، کە ڕەنگە دوو مانگی پێ بچێ، خاڵی دووەم/ ئەوەیە کە کۆمەڵێك داوا هەیە، حەفتەی داهاتوو قەراری قەتعی وەردەگرن، ئەوەش ئێمە حەفتەی پێشوو لەگەڵ هاوڕێیانم لە نووسینگەی سلێمانی کۆمەڵێك کاسبکارمان بینیوە، کە نوێنەری هەزاران کاسبکار بوون، دەڵێن لە (12/12) بڕیاری یەکلاکەرەوە بۆ چەندین داوا جێبەجێ دەکرێ، هەمووشیان کۆك بوون لەسەر ئەوەی کە هیچیان مل بۆ ئەو بڕیارە نادەین، باسیان لەوە دەکرد کە پشێوی دەنێنەوە، من پێموایە لە دوای (12/12) پشێوییەکی گەورە لە سلێمانی، ڕەنگە لە هەولێر و دهۆکیش وابێ دروست دەبێ، کە بەری پێناگیرێت، چونکە زۆر لەو داوایانە لە دوای (12)ی مانگەوە یەکلایی دەکرێنەوە، بۆیە زۆر ئاساییە بنووسرێ، ئەو یاسایە لە ڕۆژی دەرچوونییەوە جێبەجێ

دەكرێ و دواتر لە وەقائیعی كوردستان بڵاو دەكرێتەوە، ماددەیەكیش زیاد بكرێت، هەر وەك چۆن هاوڕێیانم باسیان لەوە كرد كە پێویستە ئەو یاسایە هەموار بكرێت، ئەو یاسایە بۆ ئەوە نیە كە دوو ساڵ تەئجیل بكرێت و دواتر بچینەوە سەر هەمان كێشە، بۆیە ڕای من وایە ماددەیەك زیاد بكرێت، بنووسرێ ئەو یاسایە هەموار دەكرێتەوە، ئەگەر ئەوە گونجاو بێت، پێویستە هۆیە پێویستیەكانی دەرچوواندنی یاساكەش بگۆڕدرێ، لە جیاتی ئەوە بێ كە ڕۆشنبیری یاسایی جیا بكرێتەوە، لەبەر ئەوە بێ كە ئیعلام ئەوە تەغتیە بكات، بۆ ئەوە بێت، ئەوە بۆیە دوادەخرێت بۆ ئەوەی لە ماوەی ئەو دوو ساڵەدا ئەو یاسایە هەموار بكرێتەوە، سوپاس.

بەڕێز د.أرسلان بایز إسماعیل/ جێگری سەرۆكی پەرلەمان:

إسماعیل محمود، فەرموو.

بەڕێز إسماعیل محمود عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئەو یاسایەی كە دەرچوو كاتی خۆی لە خولی دوو، زۆر لە خوشك و برایان ئێستا لێرە حازرن، ئەو كاتە خەڵكێكی یەكجار زۆر بانگ كرا بۆ پەرلەمانی كوردستان، هەموو خەڵك لە دهۆك، نوێنەری دادگای دهۆك بانگ كرا، سلێمانی بانگ كرا، هەولێر هەموو بانگ كران، خاوەن موڵك بانگ كران، كرێچییەكان بانگ كران، دوای موناقەشەیەكی زۆر و زەبەند، چەندین جەلسەی لەسەر كرا تا ئەو یاسایە دەرچوو، ئەو یاسایە بە هەوەنتە دەرنەچووە، ئێستاش كە ئێمە دەمانەوێ تەئجیلی بكەینەوە، ئەوە كێشەكە تەئجیل دەكەین بەڕاستی، كێشەكە تەئجیل دەبێ، یان ساڵێك دەستنیشانی دەكەن، یان دوو ساڵ، دەبێ ئێستا چارەسەری ئەو مەسەلەیە بدۆزرێتەوە، چارەسەرەكەشی لای ئێمە نیە، بەڕاستی دەبێ حكومەت تەحەمولی چارەسەری ئەو كێشەیە بكات، جا تەعویزی دەداتە كرێچی، ئێ خۆ تۆ ناكرێ خاوەن موڵكیش هەر زەرەرمەند بێ، خاوەن موڵك ئەوە چەندین ساڵە موڵكی هەیە، خانووی هەیە، دوكانی هەیە بە كرێی داوە، خەڵك بە پێنج دینار، بە (10) دینار لە دوكانەكەی ئەو كابرایە دایە، خاوەن موڵك، خاوەن موڵك نیە، دەبێ ئێمە پشتیوانی لە بازاڕی ئازاد و لە ئابووری وڵاتی خۆمان بكەین، دەبێ بەڕاستی تەدبیری ئەو مەسەلەیە بكەین، ناكرێ هەر تەئجیلی بكەین، دیسان كێشەكە دوابخەین بۆ جارێكی تر، ئەگەر بەو شێوەیە بێ خاوەن موڵك دەست لە موڵكی خۆی هەڵدەگرێت، لە ئێستاوە ئیشەكان هەموو دەوەستێ بۆ دوو ساڵی تر، من پێشنیار دەكەم دوو ساڵ نەبێ، یەك ساڵ بێ، چونكە كەس ئامادە نیە بەڕاستی چاوەڕوان بكات تا دوو ساڵی تر، ئاوا خەڵك ڕەئسمالی خۆی بەكار بێنێ یان نا؟ ڕەئسمالەكەی خۆی ڕادەگرێت، مەترسی ئەوەی دەبێت جارێكی تر هەمان یاسا بەو شێوەیە بێتەوە، خەڵك تێیدا زەرەرمەند بێت، بۆ یەكساڵ باشە، پێشنیاری ئەوە دەكەم لە ساڵێك تێپەڕ نەكات، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.أرسلان بایز إسماعیل/ جێگری سەرۆكی پەرلەمان:

د. أحمد، فەرموو.

بەڕێز د. أحمد إبراهيم علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش پشتگیری ئەو پرۆژەیە دەکەم، بێگومان ئەو پرۆژەیە، ئەو پێشنیارە لە ئەنجامی ئەو کۆمەڵێك گرفت هاتۆتە ئاراوە، کە لە نێوانی کرێچی و خاوەن موڵکدا دروست بووە لە ئـەنجامی ئـەو یاسـایەی پێشـوو، داوای سەدان هاووڵاتیش هاتۆتە پەرلەمان، کە ئیمزایان کۆکردۆتەوە، داوا دەکەن کە ئەو یاسایە فەرز نەکرێت بە سەریاندا، یاسا کۆنەکە، داوای ڕاگرتنی، یان هەموارکردنی دەکەن بەڕاستی، بۆیە منیش پێشنیار دەکەم ئـەو پرۆژەیە بۆ دوو ساڵ تەمدید بکرێت، نەك بۆ یەك ساڵ، چونکە ئەگـەر یەکساڵ بێـت، ئـەوەی کـە پێشـنیار کراوە لە ڕۆژی دەرچوونی یاساکەوە دەکاتـە حـەوت مـانگ، واتـا ($7/15$) دەکاتـە حـەوت مـانگ، بـۆ حـەوت مانگی تر ناتوانرێت چارەسەری ئەو کێشـەیە بکرێـت، بۆیـە ئەگـەر دوو سـاڵ بـێ، دەکاتـە سـاڵێك و حـەوت مانگ، یەعنی ناکاتە دوو ساڵی تەواویش، بۆیە من پێشنیار دەکەم کە دوو ساڵ بێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.أرسلان بایز إسماعیل/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

د. صباح، فەرموو.

بەڕێز د. صباح محمد نجیب:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەڕاستیدا ئەو مەسەلەیە مەسەلەیەکی گرنـگ و ژیانەوانییە، پەیوەندی هەیە بە کۆی کۆمەڵگای کوردستان، لەلایەکـەوە ئێمـە یاسـای شارسـتانی ژمـارە (40)ی سـاڵی (1951)مـان هەیـە، لـە مـاددەی (722)وە باسـی عەقدی ئیجار دەکات، ئەو ماددانەی کە لەو یاسایەدا هاتوون، وەکو ماددەی دایـك وان، بـۆ کـۆی ئـەو یاسـا و بڕگانەی کە دەردەچن سەبارەت بەو بابەتە، ئەوانە هەموو قەواعیدی قانونی موجەرەدن، یەعنی لە هەل و مەرجێکـدا نووسـراون کـە ڕەنگـە زیهـنی موشـەریعی عێراقـی خـالی بـووبێ لـە هەنـدێ لـەو ئیشـکالیات و تەناقوزاتەی کە ئێستا تیایدایە، لە ساڵی (1979) حکومەتی عێراق بە یاسای ژمـارە (87) هـات ئـەحکامی قانونی مەدەنی سەبارەت بە ئیجاری لە هەندێ ئیجاری تایبەتدا، لـە هەنـدێ بـواری تایبەتـدا وەسـتان، ئـەو یاسایە بۆ خۆی لەو هەل و مەرجەدا لە خزمەتی چینی هەژار و بـە حیسـاب بـێ دەرامـەت و کرێنشـینەکان دابوو، ڕەنگە توانی بێتی هەندێ چارەسەری ئـانی دروسـت بکـات، خۆشـتان دەزانـن لـەو هـەل و مەرجانـەدا حکومەتی عێراق پێویستی بەوە هـەبوو کـە بـەدەر لـە قەواعیـدی یاسـایی موجـەرەد، تەنانـەت بـە دوور لـە ڕێکاری شەرعی و قانونی مامەڵە لەگەڵ مەسەلەکەدا بکات، ئێستا کە هەل و مەرجی کوردستان بەرەو ئەوە دەچێت، گەشەکردن و بووژانەوەیەکی ئابووری دەستی پێکردووە، ئەو تـەناقوزات و ئیشکالیاتەی کـە لـەوەو پێش هەبووە نەمێنێ، لەلایەکی ترەوە ئاگادارین ئێستا ئەو کەسەی کە خاوەن موڵکە پێویستی بە حیمایە و بە حەصانە هەیە، لە هەمان کاتدا ئەوەی کە کرێچییە و کرێنشـینە بـە هـەمان شـێوە، یـەعنی موشـەریعی کوردسـتانی دەبـێ ڕەچاو بکات هـەم لایـەنی مەصـڵەحەتی خـاوەن مولـك، بـۆ ئـەوەی ئـەو ڕکابـەری و ئـەو مونافەسە تیجارییەی کە لە کوردستاندا هەیە بەردەوام بێ، هەم ڕەچاوی بکات ئەو چینە کەم دەرامەتانەی

كە ناتوانن ئەو كرێ زۆرە، یان وەكو ئەو پارە زۆرە، یان ئەو ئیمكاناتەی بە دەست بێنن بۆ خۆیان، ئێمەش كە یاسایەك دەردەكەین، بەڕاستی یاسایەك دەربكرێ لە ساڵی (2008) یاسای ژمارە (9)، بەڵام بواری جێبەجێ كردنی نەبێ، ئەوە دیارە نەقصێكە لە ڕووئیەی قانونی، دەبێ پەرلەمانی كوردستان تەداروكی ئەو مەوزووعە بكات، ئێستاش كە ئەتجیلی بكات بۆ دوو ساڵی تر، ڕەنگە تەئجیلی موشكیلەكە دەكات، بۆیە ئێمە دەبێ بە زەوابیت بەڕاستی ئەو مەسەلەیە چارەسەر بكەین، یەعنی لەگەڵ بوونی حەقی خاوەن موڵك، لەگەڵ پاراستنی ئەو كەسانەی كە كرێچین، ئاگاداری ئەو مەسەلەیە بین، بڕیارێ دەرنەكەین كە سبەینێ بۆمان جێبەجێ نەكرێ، یان ساڵی (2012)ش دووبارە دابنیشینەوە بڵێین ئەو یاسایە كەی نافیز دەبێ بەڕاستی؟ بۆیە ئێمە دەبێ ئەوەمان لەبەر چاو بێ، گەڕانەوە بۆ یاسای شارستانی ژمارە (40)ی (1951)، یەكێكە لەو خیارە باشانەی كە لە بەردەممانداییە، بەڵام بە بوونی هەندێ زەوابیت بۆ ئەوەی بەڕاستی خاوەن موڵكەكانیش لە حەددێكدا بوەستن، ڕێگا نەدرێ لە ژێر زەریعەی خاوەن موڵكایەتی، ئەوانیش بە چاوچنۆكی سەیری مەسەلەكە بكەن، بۆیە منیش بە كورتی دەڵێم ئەو تەئجیل كردنە باشە بۆ ماوەی دوو ساڵ، چونكە ڕەنگە ساڵێك هەر فریای هیچ نەكەوین یەعنی، ئێمە لە كەیەوە كە ئیتیصال دەكەین بە خەڵكەوە، بە خەڵكی خاوەن بەرژەوەندی لەو مەسەلەیەدا، داوای پەلەكردن دەكەن، دەڵێن موشكیلەیەكی ئانی، یەعنی هەر لە شاری سلێمانی دا ئێمە ژمارەیەكی زۆر خاوەن موڵكمان هەیە بە كرێی ساڵانی (1979) و (1980)، كابرای كرێچی دەچێت پارەكەی دەبات تەسلیمی دەكات بە بێ ئەوەی بیبێنێ، یەعنی ڕەنگە پێنج دینار، حەوت دینار، پارەیەكی زۆر كەم یەعنی، ئەوە كەی حەقە و كەی عەدالەتە؟ جا بۆیە داواكارین ئێمە لە ڕیگەی پەرلەمان و لە ڕێگەی لیجانی پەرلەمانییەوە ئەو مەسەلەیە زیاتر تەفعیل بكەین، لە ڕێگەی میدیاكانیشەوە دەتوانرێ كار بكرێت بۆ گەڵاڵە كردنی یاسایەك كە كۆتایی بەو كێشەیە بێنێ، هاوسەنگی دروست بكات لە نێوان هەموو خاوەن بەرژەوەندییەكاندا، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.أرسلان بایز إسماعیل/ جێگری سەرۆكی پەرلەمان:

لێژنەی هاوبەش، پەرلەمانتارە بەڕێزەكان چەند خاڵ و پێشنیارێكیان خستە بەرچاو، لەوانە لە جیاتی ساڵێك بكرێتە دوو ساڵ، لەوانە لە كاتی دەركردنی بڕیارەكە و بڵاوكردنەوەی لە وەقائیعی ڕەسمی، بڵێین كوردستان، بۆشاییەیەك دروست دەبێ، بۆیە لەو ڕۆژەی كە لێرە پەرلەمان قەراری لێ دەدا، لەو ڕۆژەوە حیساب بكرێت، لەوەی كە لە ماوەی ئەو دوو ساڵەی كە دادێ، یان ئەو ساڵەی كە دادێ، مەسەلەكان چارەسەر ناكرێن، ئێمە چۆن بتوانین دەست و برد بكەین بۆ ئەوەی هەموار بكرێت، بە زووترین كات هەموار بكرێت، مەسەلەكە چارەسەر بكرێت، چەند مەسەلەیەكیش مولاحەزاتی خۆتان نووسیوە، جا داواكارین لێژنەی هاوبەش بۆ ئەو مەسەلانە وەڵامتان چیە؟

بەڕێز عونی كمال سعید بەزاز:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئەنـدامانی پەرلـەمانی کوردسـتانی بـەڕێز، یاسـای بـە کرێـدانی خـانوو و بـەرە کـە سـاڵی (2008) لـەو پەرلەمانە دەرچوو، تەبیعی ئێمە وەکو لێژنەی یاسایی ئەو کاتەی لە خولی دووەمی پەرلەمان، دیراسەتێکی زۆر وردمان کرد، کـە پـرۆژە لەلایـەن حکومـەت پێشکەش کـرا، بـۆ مەبەسـتی دەرکردنـی یاسـایەکی گونجاو لەگەڵ بارودۆخی هەرێمی کوردستان، واتا هەمواركردنی یاسای بە کرێـدانی خـانوو و بـەرەی سـاڵی ژمـارەی (1979)ی عیراقی، کە بەرکارە لە کوردستان و ئێستاش هەر بەرکارە، ئێمە وەکو لێژنەی یاسایی کاتی خۆی گفتوگۆیـەکی زۆرمـان کـرد لەگـەڵ خـاوەن موڵکـەکان، کرێچـییەکان لـە هـەموو شـار و شارۆچـکەکانی کوردستاندا، لە ئەنجامدا واتا دوو ساڵ لەسەر پرۆژەکە ئیشمان کرد، ئەو یاسایە دەرچوو، بـە هـەموارکردنی یاسای بەکرێدانی خانوو و بەرە بەو شێوەیە، بابەتەکەی جیـاواز کـردەوە، سـەبارەت بـەو موڵکانـەی کـە بـە کرێ دراون بۆ ئەغرازی تیجاری، واتا دوکان و شوققە، ئەوە ماوەکە تەحدیـد کـرا بـۆ مـاوەی دوو سـاڵ، واتـا پاش تەواو بوونی دوو ساڵەکە بگەڕێتەوە سەر ئەحکامی قـانونی مـەدەنی عیراقـی، قـانونی عـەرز و تەڵـەب تەحەکوم بە مەوزووعەکە دەکات، سەبارەت بەو موڵکانەی کە بە کرێدرابوون بۆ ئەغرازی سەکەنی، ماوەکە تەحدیـد کـرا بـۆ مـاوەی چـوار سـاڵ، ئـەوە لەلایـەك، تـەبیعی ئێمـە دەبـێ ڕەچـاوی ئـەوە بکـەین هـەرێمی کوردسـتان پێشـکەوتنێکی زۆری زۆر بـە خـۆوە بینیـوە، لـە ئـەنجامی چـی؟ لـە ئـەنجامی ئـەو یاسـایەی کـە دەرچوو بەڕاستی، لەو ماوەیە حەرەکەیەکی عومرانی زۆر کەوتە بازاڕ و شارەکانی هەرێمی کوردسـتان، واتـا خەڵك ئەوەی پارەی هەیە، سەرمایەدار توانی بینـای بکـات، عیمـاراتی بکـات، بـۆ ئـەوەی سـوودمەند بـێ لـە پارەی خۆی، شارەکانیشمان بە وازحی پێشکەوتوو بووە لەو ناحیانە، تەبیعی بە پێـی ئـەحکامی دەسـتووری عیراقیش ئێستا ئێمە کە موناقەشەی بابەتێك دەکەین، بابەتەکە پەیوەسـتە بـە دوو لایـەن، یـەك/ سـاحێب موڵـك، دوو/ کرێچـی، ئەوانـەش بـە پێـی دەسـتوور، بـە پێـی مـاددەی (14)ی دەسـتووری عیراقـی، هـەموو هاووڵاتیەکی عیراقی، ئێمەش کە بەشـێکین لـە عـیراق یەکسـانین لـە بەرامبـەر دەسـتوور، نەصـەکە دەڵێت: مەکانەی ئیجتیماعی، ئیقتیصادی، هەر بابەتێك، هەر هاووڵاتیەکی عیراقی دەبێت بـە یەکسـانی تەماشـایان بکرێت و یاساکان بەسەریان جێبەجێ بکرێت بە یەکسانی، ئێمە لـە ئـەنجامی گفتوگـۆ و دەرکردنـی یاسـاکە موتابەعەی یاساکەمان کرد، لە هەولێر و دهۆك ڕەچاوی ئەوەمان نەکرد کێشەکی وا زۆر دروست بوو، بەڵام وتیان لە سلێمانی کێشە دروست بووە، دەبوایە لەوێش کێشە دروست نەبوایە، چونکە ئەوان کە ئەو قانونـە دەرچوو، پـێش ئیـدارەی هـەولێر قـانونی مـەدەنیان تـەتبیق کردبـوو، یـەعنی هـیچ کێشـەیان نـەبوو، ئێمـە ویستمان قانونەکانی کوردسـتان پـاش تەوحیـدی ئیـدارە یـەك بکەینـەوە، لـە ئـەنجامی یـەك کردنەکـە ئـەو قانونە دەرچوو، بەڵام لـەوێ بـە شـێوەیەك لـە شـێوەکان جێبـەجێ نـەکرا، جارێـك وتیـان وەزارەتـی دارایـی تەعلیماتی دەرنەکردووە، نەخێر وەزارەتی دارایی پاش دەرچوونی قانونـەکە تـەعلیماتی دەرکـرد، ئیسـلوبی کارکردن بە یاساکە زۆر بە وازحی بوو، خەڵکانی زۆریش ئیستیفادەیان لێ کرد، بە تایبەتی ئەو موڵکانە کە پێش دەرچوونی قانونەکە بە کرێدرابوون، بە تایبەتی ئێستا گفتوگۆ لەسەر ئەو موڵکانەنە کە بەکرێدراون بـە مەبەسـتی غـیری نیشـتەجێ بـوون، تیجـاری، لیجـانی زەریبـەی عـەقار بـە کارەکـانی خۆیـان هەڵسـتان،

موعامەلاتێکی زۆر تەقدیم کران، خەڵکانی زۆریش ڕازی بوون بە قانونەکە، ڕازی بـوون، تەقدیراتەکە زۆر مـەنتیقی بـوو، مـەعقول بـوو، هـیچ کێشـە نـەما، لـەو ئـاخیرەی ئێمـە وەکـو لیژنـەی یاسـایی موتابەعـەی مەوزووعەکەمان کرد، سەبارەت بە هـەولێر ئیحصائیەمان وەرگـرت لـە مـەحاکیمی هـەولێر، هـەتا مـانگ و نیوێك پێش ئێستا (75) دەعوا لەو هـەولێرە تۆمـار کرابـوون، واتـا (75) دەعـوا بـە نیسـبەت هـەولێر لـەو ماوەیەی کە ژمارەی دانیشتوانی زیاتر لە ملیۆن و نیوێـك بەشـەرە، چـەند خـاوەن مـوڵکی تێدایـە، کرێچی تێدایە، دەعوایەکی زۆر نیە، هەندێك برادەران لێرە باسیان لەوە کـرد کـە لەگـەڵ ئـەوەدان ماوەکـە بکرێتـە دوو ساڵ، ئێمە خۆمان لە ڕاپۆرتی هاوبەش داوامان کرد ببێتە دوو ساڵ، هەرچەندە پرۆژەی حکومەت یەك سـاڵ بـوو، دووەمیـان ئەنـدامێکی بـەڕێز باسـی لـەوە کـرد ئەنجومـەنی دادوەری قـەرارەکانی مـەحاکیمی ڕانەگرت، باشە ئەنجومـەنی دادوەری چۆن دەتـوانێ قـەراری مـەحاکم ڕابگـرێ؟ ئەگـەر پەرلـەمان قانونێـك دەرنـەکا، قانونەکـەی ئیلغـا نـەکات، یـان تەعـدیل نـەکات، مەعلومـە لای جـەنابتان پەرلـەمان دەسـەڵاتی تەشـریعیە، ئەنجومـەنی دادوەری دەسـەڵاتی تـەتبیقی قەوانینـە، حکومـەت دەسـەڵاتی جێبـەجێ کردنـی یاساکانە، ناکرێت گلـەیی لـە ئەنجومـەنی دادوەری بکـەین بڵـێین وەللا تـەعلیماتیان دەرنـەکرد بـۆ ڕاگـرتنی یاساکە، هەتا حکومەتیش ناتوانێ یاساکە ڕابگرێت، مەگەر پەرلـەمان نـەبێ، پەرلـەمانیش وا ئێسـتا یاسـاکە گفتوگۆ دەکرێ بەو شێوەیە، ئێستا ئەو ڕەئیانە کە تەرشیح کرا، ئەنـدامێکی بەڕێز باسـی ئـەوەی کـرد کـەوا لەگەڵ ئەوەدا نیە قانونەکە هەبێت، باشـە لەگـەڵ ئـەوەدا نینـە قانونەکـە هـەبێ زۆر ڕاسـتە، ئێمـەش کـاتی خۆی پشتگیری ئەوەمان کرد کە یاسایەکی نموونـەیی دەرکـەین لـە کوردسـتان، چـونکە لـە عـیراق لـە سـاڵی (1996) یاسای بە کرێدانی خانوو و بەرە سەبارەت بەو موڵکانەی بـە کرێـدرابوون بـۆ غـەیری نیشـتەجێ بوون جێبەجێ کرا، هیچ کێشەیەکیشیان لـە دواوە نـەبوو، جگـە لـە یاسـای بـە کرێـدانی خـانوو و بـەرە بـۆ نیشتەجێ بوون، ئەویان ڕاگرت، ئێستاش بە نیـازن، پـرۆژە تەقـدیم کـراوە لـە عـیراق، ئیشـی لەسـەر بکـەن، ئەویش مەشمولە بە قانونی مەدەنی، لێرە ئەو ڕەئیانە تەرح کران، ئەندامێکی بەڕێزیش وتی لە دەرکردنی یاسـاکە، واتـا (مـن تـاریخ إصـدارە)، ئێمـە ئـەو ڕەئیـەی بـە مـەنتیقی دەزانـین، فیعلـەن ئەگـەر لـە تـاریخی ئیصـدارەکە بـێ، ئیحتیمالـە ئـەو دەعوایانـەی کـە لەبـەردەم دادگادایـە ئیسـتیفادەی لێـدەکات، کێشـەیان بـۆ دروست نابێت، هەروەها سـەبارەت بـە زیـادکردنی بڕگەیـەك بـەو شـێوەیەی کـە بڵێـی ئـەو دەعوایانـەی کـە دەرەجەی قەتعیان وەرگرتووە، ئێمـە وەکـو لیژنـەی یاسـایی تـازە لـە نێـوان خۆمـان مشاوەرەمان کـرد، ئـەو دەعوایانەی کە لە مەحکەمە دەرچووە، تەخلیـە کـراوە، باشـە ئێمـە چـۆن ئیلغـای بکـەین؟ بڵـێین حاڵەتەکـە فیعلەن ڕوویداوە، مەحکەمە قەراری داوە، دەرەجەی قەتعی وەرگرتووە، تەنفیز کراوە، ئیلغای بکـەی کێشـە دروست دەکەی، چونکە حاڵەتەکە ڕوویداوە، موڵکەکە تەسلیم کراوە، دەرچووە لە دەسەڵاتی کرێچی کـەون، خۆ ئێستا نایگەڕێنیەوە، باشە ئەگەر بیگەڕێنیەوە کێ تەعویزی ئەو حاڵەتانە دەدا؟ لێرە کێشەیەکی گەورە دروست دەکەن، بەڵام ئیمکانە ئێستا صیاغەکمان دانا بە تەشاور بەینی خۆمان، ئەگەر ئەندامانی پەرلـەمان

قبوڵیان کرد ئێستا بۆتان بیخوێنمەوە، ئەوا موافەقەتی لەسەر بکەن، قبوڵی بکەن، سەبارەت بە ماددەی دووەم:

المادة الثانية:

1- تسري أحكام هذا القانون على الدعاوى المنظورة أمام المحاكم المختصة وفقاً للقانون أعلاه و التي لم يصدر فيها قرار مكتسب للدرجة القطعية.

2- إيقاف تنفيذ القرارات الصادرة في الدعاوى المشمولة بأحكام هذا القانون التي لم ينجز تنفيذ تخليتها لغاية (2012/7/15).

بەڕێز د.أرسلان بايز إسماعيل/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

نوقتەی نیزامی، فەرموو.

بەڕێز برهان رشيد حسن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

یەکەم: دانانی ئەوەی کە بڕیاری دەرەجەی قەتعی وەرگرتووە و بە ئەسەری رەجعی یاسایەك دەرچێ، ئەوە موتەناقیز نیە لەگەڵ ماددەی (19)ی دەستووری دائیمی عیراقیدا، لەبەر ئەوەی بەس لە قەوانینی زەرائیب و ئەوانە نابێ ئەسەری ڕەجعی هەبێ، ئەوە یەکەم، دووەم/ بۆ بەرچاو ڕوونی سەرۆکایەتی پەرلەمانی بەڕێز و زەمیلە بەڕێزەکانیشم لە ڕێی بەڕێزتانەوە، باسی ئەوە کرا ئەوەی پێشتر هەبووە دژی خاوەن موڵك بووە، یان پێشتر لە سلێمانی بۆتە یاسای مەدەنی، ئەو شتە وانیە، لەبەر ئەوەی لە سلێمانی، لە ئیدارەی سلێمانیدا بڕیاری (220) لە (30)ی کانونی یەکەمی (2001)دا دەرچوو، کە حکومەتی سلێمانی دەریکرد، درێژەپێدەری ئەحکامەکانی ماددەی قانونی (87)ی ساڵی (1979) بوو، لەو یاسایەدا هاتبوو، ئەوە موختەص بوو بە موڵکەکانی محەلاتی تیجاری، صناعی، میهەنی، دەیوت ئەوەی (10) ساڵ بەسەر کرێدانیان لە (2002/1/1) تێپەڕیوە، بۆی هەیە داوای ئیعادەی تەقدیر بکات، هەردوای پێنج ساڵێك ئیعادەی تەقدیر بکات، ئیعادەی تەقدیر بکات لە ڕێی دائیرەی زەریبەی عەقارەوە، بۆ کرێچی و خاوەن موڵك هەیە ئیعتیرازی لێ بگرێ لای دادوەری یەکەمی دادگای بەرایی، قەراری داوەری یەکەمی دادگای بەراییش باتتە، ما باقی دەڵێت لە (2002/1/1)وەوە، واتا بە تەشخیص لە (30)ی کانونی یەکەمی (2001)ەوە، بە قانونی مەدەنی شمولی موڵکەکان دەکات، یەعنی پێش (2002/1/1) ئەو ئەملاکانەی پێشوو هەبووە هەر بە پێی قانونی ئیجاری (87)ی (1979) دەمێنێتەوە، کە تابعێکی ئیشتیراکی هەیە، بەڵام ئەوەی دوای ئەو تەئریخە دەدرێ بەکرێ، قانونی مەدەنی شمولی دەکات، یەعنی ئەوەش دەگەڕێتەوە بۆ ئەحکامەکانی تەخلیە، بۆ دەرکردنی کرێچی بۆ ماددەکانی (740) بۆ (746)ی یاسای مەدەنی عیراقی، ئەوە حەقیقەتی مەوزووعەکەیە، درێژە پێدەری یاسای (87)ی (1979) بووە، بڕیاری (220)ی 30ی کانونی یەکەمی 2001ی ئیدارەی سلێمانی، بڕیارێکی زۆر جوان بووە لەسەر ئەساسی تەقدیر کردنی موڵك بووە، ئەوەی کە دەڵێن گوایە کرێی (10) دینار و (20) دینار ماوە لە موحافەزەی سلێمانیدا، شتی وانیە،

ئەگەر شتی وا هەبێ ئیهمالی خاوەن موڵکە، لەبەر ئەوەی ئەو یاسایە کە لە کانونی یەکەمی 2001 دا دەرچووە حەقی ئیعادەی تەقدیری داوەتەوە، ئەو حەقە حەقی ئیعادە و ئیعتیرازی داوە بە خاوەن موڵك و کرێچیش، ئەوە حەقیقەتی مەوزووعەکانە، ئەوەی دوای ئەو تەئریخە دەدرێ بە کرێ قانونی مەدەنی شمولی دەکات، ئەحکامەکانی ماددەی (740) بۆ (746)ی قانونی مەدەنی، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.أرسلان بایز إسماعیل/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو، کاك عومەر.

بەڕێز عمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

وەللا من تەوزیحێکم هەبوو لەسەر ئەو موقتەرەحەی کە تەقدیم کرا، ئەگەر یارمەتیم بدەی ئەوەی کاك برهان باسی لێ کرد، ئێمە هیچ پێویستمان بەو تەعدیلە نییە و قانونی مەدەنی جێبەجێ بکەین، خۆشمان ئەزیەت نەدەین لێرە، با بڕۆشتایە، وەکو ئێستا باسی لەسەر کرد، بەڵام (علی کلٍ)، من یەك شتتان بۆ تەوزیح دەکەم برادەرینە، لە سلێمانی هیچ کێشەیەك لەسەر ئەو یاسایە دروست نەبووە، بەڵێ ئینزار کراوە، دەعواش ئیقامە کراوە، عەدەدێکی زۆریش دەعوا هەیە، بەڵام لە کۆی شەش مەحکەمەی بیدائە کە موختەصە لەو ئیشە، یەك مەحکەمەیان لە (10) دەعوا کەمتری دەرکردووە، ئەو (10) دەعوایەش تەمییز کراوە لەبەردەم دادگای ئیستیئناف بە صیفەی تەمییزی، خۆی تا ئێستا موکتەسەب نیە دەرەجەی قەتعی، هەروەها وەستێنراوە، بە تەئکیدەوە چاوەڕوانی ئەو ڕۆژەیان دەکرد، حاکمەکانیش موحتەمەلە ئاگادار کرابنەوەکە تەوازوونێك بگرن، هیچ قەرارێك دەرنەکەن، چونکە هەر قەرارێکی قەزائی دەرچوو، ئێمە لێرە لە پەرلەمان لەسەرمانە قەراراتی قەزائی، قەراراتی موکتەسەب دەرەجەی قەتعییە، پێویستە بۆ ئیستیقراریەتی قەراراتی قەزائی و مەبدەئی سیادەی قانون، ئێمە ئیحتیرامی ئیرادەی حاکم و قانون و قەزا بگرین، بۆیە کە حاکمەکان بە ئیرادەی خۆیان ئەو ئیجرائە کەشف و ئەو سەر و ئەو سەری کە لە ناو دەعواکاندا هەیە کردوویانە، ئەو دەعوایانەش هێشتا موکتەسەب دەرەجەی قەتعی نین، لەبەر ئەوە بڕگەی دووەمی ئەو یاسایە کە ئەو تەعدیلەی کە ئێستا لێرە دەکرێ، کە کاك عەونی پێشکەشی جەنابتانی کرد، حەسمی ئەو مەسئەلەیەی کرد کە بۆ لەمەودوای دەعواکان، بەشی سێیەمی قەتعیەن بڕانەوە بە نیسبەت ئەو دەعوایانە، چونکە بە نەصێك هاتووە دەڵێ (لم تکتسب) دەرەجەی قەتعی، بە تەئکید تاوەکو لە تەمییز دەرنەچێ ئەو قەرارانە، موددەی تەمییزی بەسەر نەڕوا و نەچێتە دائیرەی تەنفیز و لە تەنفیز تەنفیز نەکرێ، ئەختائی موستەئجیر، کرێچیەکە نەکرێ، مودەی نەدرێتێ، ئەو قانونە جێبەجێ نەکراوە، (لا یزال) تا ئێستا ئەو یاسایانە لە سلێمانی جێبەجێ نەکراوە، (بالرغم)ی ئەوەش، من لەگەڵ ئەوەدام بەو نەصە بڕوا بۆ ئێستا، هەرچی چەندە ئەوە ڕەنگە حەلێکی شافی نەبێ بۆ ئەو کێشەی کە لە بەینی موستەئجیر و موئەجیردا هەیە، لەبەر ئەوە ئێمە هەموومان باشی دەزانین، مواتینین، خەڵك، هەموومان، هاووڵاتی، هەموو خەڵکی کوردستان موتەساوین لە هەموو حقوق و ئیلتیزاماتێك کە لەسەر شانمانە،

مەفرووز نیە ئێمە بە جارێ پێدابگرین لەسەر هەندێ ئیعتیبارات، چونکە ئەگەر ئێمە زۆربین یاسایەکی ئاوها دەربچێ، هەر نەخرێتە حەیزی تەنفیزەوە، هەر تەنفیز نەکرێ، بەڕاستی لەلایەك هەیبەتی یاساکانی پەرلەمانی کوردستان نامێنێ، لەلایەکی تر ئێمە بەڕاستی وەکو کاك ئیسماعیل باسی لەسەر کرد، کە تەعنی لەسەر فەلسەفەی ئیشتیراکی هەبوو، ڕاستە ئەو یاسایەی ژمارە (87) لەسەردەمی حیزبی بەعسدا تەعدیل کراوە، پێشتر یاسای مەدەنی بەکار دەهێنرا، بەڵام ئەوان هاتنن لەسەر نەهج و فەلسەفەی ئیشتیراکی خۆیان بەکار هێنا، کە ئێستا کاك ئیسماعیل گلەیی لێ کرد، ئێستا ئەو یاسایەش لەسەر نەهجی عەولەمە و بازاڕی ئازاد کە هەر گلەیی لەسەر بێ، ئەوە ناڕوات بەڕێوە، پێویستە لە کاتی خۆیدا موازەنەیەك لەبەینی حقوقی موئەجیر و موستەئجیر، کرێچی و ساحێب خانوودا بکرێ، لەبەر ئەوە من پێموایە ئەو تەعدیلەی، ئەو ئیزافەی کە ئێستا لە لێژنەی یاسایی دامان بەزاندووە، ئەوە صیاغەیەکی زۆر قانونیە، بۆ وەستاندنی ئیشکردن بەو یاسایە تا (2012/7/15)، هەروەها وەستاندنی کارکردن، چونکە دەڵێ ئەو دەعوایانەی کە ئیجرائاتی تەخلیەکەی تەنفیز نەکراوە، ئیجرائاتی تەخلیە یەعنی چوونە دەرەوەی کرێچییەکە لە مولکەکە، تا ئێستا ئەوە نەکراوە، لەبەر ئەوە ئەگەر بڕیاریشی تیا دەرچووبێ، بڕیارەکە بەو شێوەیە دەوەستێ، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.أرسلان بایز إسماعیل/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

یەك کەسی تر وەردەگرین، کاك کاردۆ نوقتەی نیزامی هەیە، ئاخیر کەس.

بەڕێز کاردۆ محمد پیرداود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بۆ بڕگەی دووەم، بەلای منەوە چارەسەرەکە ئەوەیە ئەگەر یەك هاووڵاتی زەرەرمەند بێ، حکومەت بەرپرسیارێتی قەرەبووی دەگرێتە ئەستۆ، هەم تەداخولی یاساش ناکەین کە دەرەجەی قەتعی وەرگرتووە، هەم هاووڵاتیەکیش ئەگەر زەرەرمەند بوو لەنەتیجەی ئەو یاسایەی ئێمە، با حکومەت بەرپرسیارێتی تەعویزی وەرگرێتەوە، کە بە بەڵگە سەلێندرا.

بەڕێز د.أرسلان بایز إسماعیل/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

ئێستا زۆر موناقەشە لەسەر ئەو مەوزووعانە کرا، پێشنیارێك هاتووە پێش ئەوە کە بۆ دوو ساڵ تەئجیل بکرێ، کێ لەگەڵ ئەوەیە دوو ساڵ بێ دەست بەرز بکاتەوە؟ بۆ ئەو فەقەرەیەی کە دەڵێ کەی تەنفیز بکرێ؟ یەعنی رووە تەنفیزیەکەی کەی بێ؟ ئەو پێشنیارەی لێژنەی هاوبەش با بیخوێنێتەوە و بیخەینە تەصویتەوە، فەرموون بیخوێننەوە.

بەڕێز عونی کمال سعید بەزاز:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من به باشی دەزانم ماددەی یەکەم بخوێنینەوە و بیدەینە دەنگدان، ئینجا وردە وردە بێینە سەر ماددەکانی تر، وا باشترە، ئیشەکانمان ئاسانتریش دەکات.

بەڕێز د.أرسلان بایز إسماعیل/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ فەرموو.

بەڕێز عونی کمال سعید بەزاز:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة الأولى:

تعدل الفقرة الثانية من المادة الثالثة من القانون رقم (9) لسنة 2008 و تقرأ كالآتي:

تمتد عقود إيجار العقار المؤجر لغير أغراض السكن المبرمة قبل نفاذ هذا القانون لغاية (2012/7/15) إعتباراً من تاريخ نفاذ القانون رقم (9) لسنة 2008 وتخضع بعد مضي المدة المذكورة لأحكام القانون المدني رقم (40) لسنة (1951) المعدل النافذ في الإقليم.

بەڕێز د.أرسلان بایز إسماعیل/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

کێ لەگەڵ ئەو ماددەیە دەست بەرز بکاتەوە؟ کێ دژە؟ بە ئەکسەرییەتی تەواو، فەرموو بۆ خاڵەکەی تر.

بەڕێز عونی کمال سعید بەزاز:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة الثانية:

1- تسري أحكام هذا القانون على الدعاوى المنظورة أمام المحاكم المختصة وفقاً للقانون أعلاه و التي لم يصدر فيها قرار مكتسب للدرجة القطعية.

2- إيقاف تنفيذ القرارات الصادرة في الدعاوى المشمولة بأحكام هذا القانون التي لم ينجز تنفيذ تخليتها.

بەڕێز د. ئەرسەلان بایز اسماعیل(جێگری سەرۆکی پەرلەمان):

ئێستا کێ لەگەڵ ئەو صیاغە تازەدایە کە خوێندرایەوە تکایە بادەست بەرزبکاتەوە؟، فەرموون کێی لەگەڵدا نیە؟، بەکۆی دەنگ وەرگیرا، فەرموون بۆ ماددەی دواتر.

بەڕێز عونی کمال سعید بەزاز:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة (3): على مجلس الوزراء و الجهات ذات العلاقة تنفيذ احكام هذا القانون.

بەڕێز د. ئەرسەلان بایز اسماعیل(جێگری سەرۆکی پەرلەمان):

ئێستا کێ لەگەڵ ئەم ماددەدایە تکایە بادەست بەرزبکاتەوە؟، فەرموون کێی لەگەڵدا نیە؟، بەکۆی دەنگ وەرگیرا، فەرموون بۆ ماددەی دواتر.

بەڕێز عونی کمال سعید بەزاز:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة (4): ينفذ هذا القانون اعتباراً من تاريخ اصداره وينشر في الجريدة الرسمية (وقائع كوردستان).

بەڕێز د. ئەرسەلان بایز اسماعیل(جێگری سەرۆکی پەرلەمان):

ئێستا کێ لەگەڵ ئەم ماددەدایە تکایە بادەست بەرزبکاتەوە؟، فەرموون کێی لەگەڵدا نیە؟، بەکۆی دەنگ وەرگیرا، فەرموون بۆ ماددەی دواتر.

بەڕێز عونی کمال سعید بەزاز:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

الاسباب الموجبة

بغية إعادة تنظيم العلاقة بين المؤجر والمستأجر و منحهما فترة اخرى ليكونا على دراية بالاوضاع القانونية الجديدة للمأجور لتدبير امورهما وإعطاء المهلة الكافية لوسائل الاعلام لنشر الوعي القانوني في هذا المجال شرع هذا القانون.

بەڕێز د. ئەرسەلان بایز اسماعیل(جێگری سەرۆکی پەرلەمان):

کاك خورشید، فەرموو.

بەڕێز خورشید احمد سلیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕاستی پێشنیاری زۆر لە برادەران هەبوو، کە لە سەباب موجبە ئێمە ئیشارەت بەوە بدەین، بڵێین (واعطاء المهلة الكافية لبرلمان كوردستان لاجراء التعديلات المطلوبة على القانون) ئەمە تەنها بۆ ڕاگرتن نیە، بۆ ئەوەیە پەرلەمان ئیلزام بکەین کە تەعدیلات بکات لەم یاسایەدا، سوپاس.

بەڕێز د. ئەرسەلان بایز اسماعیل(جێگری سەرۆکی پەرلەمان):

بەڕێز سکرتێری پەرلەمان ڕوونکردنەوەیەکی هەیە، کاك فرسەت، فەرموو.

بەڕێز فرست احمد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پەرلەمان ناتوانێت، چونکە لازمە پڕۆژەکە لە ئەندامانەوە بێت، بۆیە پەرلەمان ناتوانێ ئەندامان ئیلزام بکات و ئەو کارە بکات، هەرکاتێ 10 ئەندام پێشکەشیان کرد، یان حکومەت پێشکەشی کرد، ئەو کاتە پەرلەمان تەماشای دەکات، ئەگینا تۆ کێ ئیلزام دەکەیت، ئەوە خیلافی نیزام و یاسایە، خیلافی بەدیهیاتی یاشاە، سوپاس.

بەڕێز د. ئەرسەلان بایز اسماعیل(جێگری سەرۆکی پەرلەمان):

کوێستان خان، فەرموو.

بەڕێز کوێستان محمد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

یەکەم: زۆربەی هاوڕێیان کە قسەیان کرد باسی هەمواریان کرد، باوەڕناکەم کە ئەندام هەبێت قسەی کردبێ باسی هەمواری نەکردبێ، دووەم: پڕۆژە هەیە خوێندنەوەی یەکەمی بۆ کراوە لە هەفتەی پێشوو،

10 ئەندامی پەرلەمان پێشکەشیان کردووە، ئەکرێت بۆ دەوڵەمەند کردنی ئەم پرۆژەیە خاوەن موڵك و کرێچی بانگ بکەین، بەڵام ئەبێ لە هۆیەکانی دەرچواندنی باسی ئەوە بکرێت کە ئەمە بۆیە دوا دەخرێت لەبەر هەموارکردنی نەك بۆ ئەوەی کە کرێچی خۆی ئامادە بکات و ئیعلام بڵاوی بکاتەوە، ئەمە تەنها بەمەبەستی هەموارکردن بێت، سوپاس.

بەڕێز د. ئەرسەلان بایز اسماعیل(جێگری سەرۆکی پەرلەمان):

سۆزان خان، فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دیارەو ئێمە لەهەموو قسەکانماندا ڕوونمان کردەوە، وتمان ئێمە لەگەڵ ئەوەداین کە هیچ لایەك زەرەرمەند نە بن، ئەو هاوسەنگیە ڕابگیرێت، دیارە ئێستا هەستێك دروست بووە لەلای کرێچیەکان کە ئەم یاسایە، زۆڵمیان لێدەکات، خۆ ئەکرێت کەباسی ئەوە دەکەین کە هەموار بکرێت، خۆ دەکرێ هەموارکردنەوەکە لەهەندێ ماددەدا بێت کە میکانیزمی جێبەجێکردنی یاساکەی تێدا ڕوون وئاشکرا بێت، بۆیە ئەگەر ئیزافەی بکەین بڵێین هەموار خۆ مەرج نیە پەرلەمان ئیلزام بکرێت بەهەموارکردنەکە، بەڵام دەکرێ حکومەت ئیلزام بکەین، کە لەماوەیەکی نزیکدا هەموارکردنی ئەو یاسایە، بنێردرێتە پەرلەمانی کوردستان بۆ ئەوەی ئەو کێشەیە یاخود تەوصیات، یاخود هەرچیەك بێت، گرنگ ئەوەیە ئێمە بزانین کە لەدوای ئەم یاسایەوە هەموارکردنێك دێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ئەرسەلان بایز اسماعیل(جێگری سەرۆکی پەرلەمان):

دواین کەس دکتۆر زانا، فەرموو.

بەڕێز د. زانا رؤوف حمە کریم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پێشنیار دەکەم یەك صیاغەی تر دابڕێژینەوە، کە زۆر موخالفیش نەبێت، لەگەڵ ئەوەی کە کاك فرسەت ئاماژەی پێدا، کە پەرلەمان ئیلزام دەکەین، چۆن لەهەمان کاتدا نووسراوە موهلەیەك دەدرێت بە کرێچی کە ئاگاداری وەزعی خۆی بێت، ئاواش بنووسریت(اعطاء المهلة للبرلمان لاعادة العلاقة بين المؤجر والمستأجر، على اسس قانونية سليمة ومتوازنة) کەواتە موهلەکە دەدرێت بە پەرلەمان بۆ ئەوەی ئیعادەی تەنزیم بکاتەوە، لەسەر بنچینەیەکی یاسایی، لەسەر ئەساسێکی یاسایی و موتەوازین، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ئەرسەلان بایز اسماعیل(جێگری سەرۆکی پەرلەمان):

خۆی منیش حەقم هەیە قسە بکەم، یەعنی بەڕاستی حەق لەوەدایە کە ئەبێت صیغەیەك بدۆزینەوە لەنێوان خاوەن موڵك و کرێچیدا، ئێمە چۆن ئەو صیغەیە بدۆزینەوە لەڕووی یاساییەوە ئەوەمان بۆ عیلاج بکەن، چۆن صیغەیەك بدۆزینەوە تا ئەوە حەل بکەین خۆ ناکرێت هەتا هەتایە ئەوە هەر تەئجیل بکەین، فەرموو کاك عومەر.

بەڕێز عمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەم پڕۆژەی کە ئێستا لەبەردەستی ئێمەدایە باسمان لە تەمدیدی ماددەیەکی ئەو یاسایە کردوە کە خاصە بە تەخلیەی مەحەلاتی تیجاری، ئەمە ناکرێت لەناو ئەسبابی موجەبەکەدا پەرلەمان تەوصیەی تێدا باس بکات یان ئیلزامی جیهەتێك بکات، ئەکرێت پڕۆژەیەك هەبێت، وەکو ئێستاش برادەران باسیان لێوە کرد، پڕۆژەیەك هەیە، واریدە ئەم پڕۆژەیە بێتە بەرنامەی کاری پەرلەمانەوە، دوایی گفتوگۆی لەسەر بکرێت و باسی لەسەر بکرێت، ئەگەر پڕۆژەکە دەنگی خۆی هێنا، کە تەعدیلی هەندێ لە بڕگە و بابەتەکانی مادده ئەصڵیەکە بکات، بەڵام لێرە لەم مەشروعی تەعدیلەدا وارد نیە، سوپاس.

بەڕێز د. ئەرسەلان بایز اسماعیل(جێگری سەرۆکی پەرلەمان):

بۆ پێشنیارەکەی دکتۆر زانا وتتان چی لەسەری؟، فەرموو کاك عەونی.

بەڕێز عونی کمال سعید بەزاز:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەبۆچوونی من ئەو پێشنیارەش وا نیە، لەبەر ئەوەی ئەسباب موجەبەی یاسا ئەوەیە کە ئەو یاسایە بۆچی دەرچووە، تەبعەن دەڵێن کێشە بووەو مەشاکیل دروست دەبێت، پەرلەمانی کوردستان و حکومەتی کوردستان زانیان کێشە دروست دەبێت، ویستیان یاساکە ڕابگرن، ئەسبابی موجیبەی ئەو یاسایە ڕاگرتنی یاساکەیە، بەڵام کە بینیمان لەئەنجامی گفتوگۆی ئەندامان دیار بوو کە پڕۆژەیەك پێشکەش کراوە، فیعلەن خوێندنەوەی یەکەمی بۆ کراوە، ئیمکانە ئیش لەسەر ئەو پڕۆژەیە بکەین لەماوەیەکی کەمدا، بیهێنینە ناو هۆڵی پەرلەمان بۆ گفتوگۆکردن لەسەری، ئینجا چ بە هەموارکردن بێت، یان بەداڕشتنەوەی یاسایەکی تایبەت بە خانووبەرە لەهەرێمی کوردستان، سوپاس.

بەڕێز د. ئەرسەلان بایز اسماعیل(جێگری سەرۆکی پەرلەمان):

باشە من پرسیارێکم لە ئێوە هەیە بێزەحمەت، بۆچی ئێوە باسی کرێچیتان کردووە ئەی بۆ باسی خاوەن موڵکتان نەکردووە، لە ئەسباب موجەبەکەدا؟، فەرموو.

بەڕێز عونی کمال سعید بەزاز:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

داواکارییەکی زۆر لەلایەن کرێچیەکانەوە پێشکەش بە پەرلەمان کرا، دەڵێت ئێمە مەغدورین بەو یاسایە، وەلەو من لەقسەکانم ئیشارەتم بەوەدا کە هەموو هاووڵاتیانی کوردستان یەکسانن لەبەرامبەر دەستوور ویاسا، بەڵام وا دیارە کەئەنەما لایەنی زەعیف لەموعامەلەکەدا کرێچیە، بۆیە ئێمە ئیشارەتمان بەوان داوە، چونکە کرێچیەکان خۆیان دەڵێن ئێمە ئاگامان لەو یاسایە نیە، ئاگامان لەوە نیە کە وەزارەتی دارایی تەعلیماتی دەرکردووە سەبارەت بەچۆنیەتی جێبەجێکردنی یاساکە، بۆ ئەوەی دووبارە خەڵك تەوعیە بکرێت و ئاگایان لە یاساکە هەبێت، بۆیە بەتایبەتی ئیشارەتمان بە کرێچی داوە، سوپاس.

بەڕێز د. ئەرسەلان بایز اسماعیل(جێگری سەرۆکی پەرلەمان):

دکتۆرە ڕۆژان، فەرموو.

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دواخستنی کار پێکردن بەو یاسایە، دیارە هەندێك کێشە هەیە، بۆچارەسەرکردنی ئەو کێشانە ئێمە لەبەر ئەوە بوو دەنگمان بۆئەوەدا کەجارێ کار بەو یاسایە نەکرێت، تەمدید بکرێت بۆ ماوەی دوو ساڵ بۆیە ئەو پێشنیارەی کە کاك زانا کردی، دووبارە ڕێکخستنەوەی پەیوەندی نێوان خاوەن موڵك و کرێچی ئەو بڕگەیە زیاد بکرێت، وابزانم هەر مەبەستیش ئەوەیە لەتەمدیدی کارپێکردن بەو یاسایە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ئەرسەلان بایز اسماعیل(جێگری سەرۆکی پەرلەمان):

ئێمە لەسەرۆکایەتی پێشنیارێکمان هەیە، ئێمە وەعدتان پێ بدەین نەیخەینە ناو یاساکە، بەڵام لە ماوەیەکی زۆرکەمدا ئەو پرۆژە یاسایەی کە هاتووە بۆ هەموارکردنی بیخەینە بەرنامەی کار، باشە با ئەمە بڕوات، پرۆژە یاساکەی کە داواتان کردبوو بۆ هەموارکردنی ئەو بخەینە بەرنامەی کارەوە، پەیمان خان، فەرموو.

بەڕێز پەیمان عزالدین عبدالرحمن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەگفتوگۆکاندا زۆر قسە لەسەر مەبدەئی هەموارکردن کرا، من پێم وایە، لەسەر سەرۆکایەتی پێویستە، مەبدەئی هەموارکردن بخاتە دەنگەوە، ئەگەر زۆرینە دەنگی هێنا، ئەبێ لە ئەسباب موجەبەدا جێگای بێتەوە، لەبەر ئەوەی ئەم ئەسباب موجەبەیە مەبدەئی هەموارکردنی ڕەفز کردۆتەوە لە ئەساسدا، چونکە دەڵێت بۆ ئامادەکردنی زیاتری کرێچی، کەواتە مەبدەئیەن موافەقەی لەسەر ئەوە کردووە کە پرۆژەکە وەکو پێشتر بڕوات، بەڵام تەئجیل بێت، بۆیە دەبێ هەموارکردن بخەیتەوە دەنگدانەوە، سوپاس.

بەڕێز د. ئەرسەلان بایز اسماعیل(جێگری سەرۆکی پەرلەمان):

نا، ئێمە پێتان دەڵێین وەکو سەرۆکایەتی خۆ ئەمە شتێکی نهێنی نیە، ئەمە با ئاوا بڕوات، لەفەترەیەکی کەمدا هەموارکردنەکە دەخەینە بەرنامەی کارەوە، ئێستا موناقەشەی زۆرمان کرد لەسەر ئەو ئەساسە دەیخەینە دەنگەوە، ئاخر صیاغە بخوێننەوە تادوایی بیخەینە دەنگەوە، فەرموو.

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

الاسباب الموجبة

بغية إعادة تنظيم العلاقة بين المؤجر والمستأجر و ليكونا على دراية بالاوضاع القانونية الجديدة للمأجور لتدبير امورهما وإعطاء المهلة الكافية لوسائل الاعلام لنشر الوعي القانوني في هذا المجال فقد شرع هذا القانون.

بەڕێز د. ئەرسەلان بایز اسماعیل(جێگری سەرۆکی پەرلەمان):

ئێستا کێ لەگەڵ ئەم ماددەدایە تکایە بادەست بەرزبکاتەوە؟، فەرموون کێی لەگەڵدا نیە؟، بەکۆی دەنگ وەرگیرا، ئێمە لەسەر وەعدی خۆمانین لە ماوەیەکی نزیکدا دەیخەینە بەرنامەی کارەوە، فەقەرەی تر چیمان ماوە، ئەوە تەواو بوو، ئێستا تێکڕای یاساکە دەخەینە دەنگەوە کێی لەگەڵدایە تکایە بادەست بەرزبکاتەوە؟، فەرموون کێی لەگەڵدا نیە؟، باشە سوپاس، پیرۆزبایی لەوانە دەکەین کە سوودمەند بوون و داوای لێبوردنیش لەوانە دەکەین کە زەرەرمەند بوون، ئێستا لیژنەی یاسایی ئێوە بۆ شوێنی خۆتان بەس با لیژنەی دارایی بمێنێتەوە، سۆزان خان، فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

تەبعەن ئەوە ئێستا ئێمە دێینە موناقەشەی یاسایەکی تر، زۆریش ماندووین سەعات 1/20، ئەگەر جەنابتان ئیزنمان بدەن بۆ ماوەی سەعاتێك ئەوەندەی پاروە نانێك بخۆین وئیستراحەتێك بکەین، دوایی دێینەوە ئێرە بۆئەوەی بەردەوام بین لەسەر کارەکەمان، سوپاس.

بەڕێز د. ئەرسەلان بایز اسماعیل(جێگری سەرۆکی پەرلەمان):

ئێمە لەسەرۆکایەتی پێمان باشە کە بەردەوام بین، بۆ ئەوەی زوو تەواو بین و بۆخۆتان سەفەر بکەن، لیژنەی دارایی فەرموون بۆ خوێندنەوەی پرۆژە یاساکە.

بەڕێز د. ئاراس حسین محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە پێشتر خوێندنەوەمان بۆ ئەو خشتەیە کرد کە لەلایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە بۆمان هاتبوو، من پێم باشە، ئەگەر بەڕێزتان ڕەزامەندی بفەرموون خوێندنەوەیەك لەسەر ئەو ژمارانەی کە هەیە، جارێکی تر بۆ ئەندام پەرلەمانە بەڕێزەکان بخوێنینەوە دواتر بێینە سەر ڕاپۆرتەکەمان،

هەرێمی کوردستان – عێراق

سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران

سەرۆکایەتی دیوان

فەرمانگەی پلاندانان

ژمارە:2401